

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ Անկախութիւն՝ բայց ի՞նչ տեսլականի համար

Հայաստանի անկախութեան 35-ամեակը բնականաբար առիթ է վերաբեկորելու 21 Սեպտեմբեր 1991-ի պատմական նշանակութիւնը: Սակայն տարեգարծը նաեւ աւելի հիմնարար հարցում մը կը դնէ մեր առջեւ. անկախ պետականութիւնը ի՞նչ տեսլականի կը ծառայէ եւ ի՞նչ բովանդակութիւն ունի այսօր:

1991-ին անկախութիւնը չէր ընկալուեր միայն իբրեւ խորհրդային համակարգէն դուրս գալու քաղաքական գործողութիւն: Ան սեփական ճակատագիրը տնօրինելու իրաւունքի վերականգնումն էր՝ ինքնուրոյն պետականութեան, ազգային անվտանգութեան եւ ազատ քաղաքական ընտրութեան հեռանկարով: Հայաստանի Հանրապետութիւնը կը դիտուէր ոչ միայն իբրեւ իր քաղաքացիներուն պետութիւնը, այլ նաեւ իբրեւ բովանդակ հայ ժողովուրդի պատմական շարունակականութեան քաղաքական եւ պետական արտայայտութիւնը:

Երեսունհինգ տարի ետք այս ըմբռնումը այլեւս նոյնքան անվիճելի չէ: Հայաստանի ներկայ քաղաքական մտածողութեան մէջ հետզհետէ աւելի տեսանելի է պետութիւնը բացառապէս իր ներկայ սահմաններուն, քաղաքացիներուն անմիջական շահերուն եւ տուեալ աշխարհաքաղաքական պայմաններուն մէջ սահմանելու ձգտումը: Այս առաջնահերթութիւնները ինքնին խնդրայարոյց չեն: Որեւէ պետութեան առաջին պարտականութիւնն է ապահովել իր քաղաքացիներուն անվտանգութիւնը, բարեկեցութիւնն ու ինքնիշխանութիւնը: Խնդիրը կը սկսի այն պահուն, երբ քաղաքական իրատեսութիւնը աստիճանաբար կը վերածուի ազգային տեսլականը նեղցնելու եւ պատմական պատասխանատուութիւնները վերասահմանելու սկզբունքի:

Այս հարցին անմիջականօրէն առնչուած են նաեւ Հայաստան-Սփիւռք յարաբերութիւնները: Նկատի ունենալով Հայաստանի քաղաքական կեանքին մէջ Սփիւռքի ուղղակի մասնակցութեան գրեթէ անգոյ հնարաւորութիւնները՝ Սփիւռքը չի կրնար Հայաստանի ներքին քաղաքականութեան ընթացքը թելադրելու դեր ստանձնել, ոչ ալ Հայաստանի պետութիւնը պարտաւոր է իր որոշումները համապատասխանեցնել արտերկրի համայնքներու բոլոր ակնկալիքներուն: Բայց նոյնքան սխալ պիտի ըլլար այդ յարաբերութիւնը վերածել միայն ներդրումներու, մասնագիտական ներուժի կամ հայրենադարձութեան օրակարգի:

Սփիւռքը Հայաստանի պետական սահմաններէն դուրս գտնուող, բայց ազգային իրականութենէն անջատ չըջանակ մը չէ: Ան հայ ժողովուրդի պատմական փորձառութեան, մշակութային շարունակականութեան եւ քաղաքական ներուժին մէկ կարեւոր եւ ուրոյն բաղադրիչն է: Իսկ Հայաստանի Հանրապետութիւնը, իր կարգին, չի կրնար ամբողջովին ըմբռնուիլ միայն իբրեւ որոշակի տարածքի վրայ գործող վարչաքաղաքական միասուր: Ան նաեւ հայ ժողովուրդի պետական կեդրոնն է, եւ այդ հանգամանքը անխուսափելիօրէն իրեն կը վերապահէ իր սահմաններէն անդին տարածուող ազգային պատասխանատուութիւնները:

Արցախի կորուստը այս հարցադրումը դարձուց շատ աւելի սուր: Ան ցոյց տուաւ, թէ քաղաքական ու ռազմական պարտութենէն ետք որքան դիւրին կրնայ դառնալ վերանայիլ ոչ միայն ռազմավարութիւնը, այլ նաեւ այն գաղափարներն ու սկզբունքները, որոնց վրայ տարիներ շարունակ կառուցուած էր ազգային ինքնընկալումը: Փոփոխուած պայմանները անշուշտ կը պահանջեն քաղաքական վերագնահատում: Սակայն վերագնահատումը չի նշանակեր պատմական յիշողութեան նուազեցում, իրաւունքներու զիտակցութեան մարում կամ համազգային պատասխանատուութեան աստիճանական սահմանափակում:

Հետեւաբար, 35 տարի ետք Հայաստանի առջեւ դրուած հիմնական հարցը այլեւս միայն անկախութիւնը պահպանելը չէ: Հարցը այն է, թէ ի՞նչ իմաստ պիտի տանք այդ անկախութեան, ի՞նչ պետութիւն պիտի կառուցենք եւ ի՞նչ տեղ պիտի վերապահենք ազգային ամբողջականութեան գաղափարին այդ պետութեան մէջ:

Անկախութիւնը լիարժէք իմաստ կը ստանայ ոչ միայն ինքնիշխան պետականութեան գոյութեամբ, այլ նաեւ այն ժամանակ, երբ պետութիւնը յստակ գիտակցութիւն ունի իր պատմական ժառանգութեան, ազգային պատասխանատուութեան եւ ապագայի ուղղութեան մասին: Առանց այդ գիտակցութեան՝ անկախութիւնը կրնայ սահմանափակուիլ պետական կարգավիճակով: Իր իսկական բովանդակութիւնը ան կը ստանայ այն ատեն, երբ կը վերածուի անցեալը, ներկան եւ ապագան իրարու կապող համազգային տեսլականի:

ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ. Կը յուսանք, որ «իրական» Հայաստանէն մասեր Շուշի ճակատագրին չենթարկուին՝ խաղաղութեան կեղծ շպարի ետին

ԱՆԹԻԼԻԱՍ.- Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Արամ Ա. Կաթողիկոս խստօրէն դատապարտած է Շուշիի մէջ հայկական պատմամշակութային ժառանգութեան աղաւաղումն ու հայկական եկեղեցիները «աղուանական» ներկայացնելու շարունակուող փորձերը: Վեհափառ Հայրապետը անդրադարձած է ընկերային ցանցերուն վրայ տարածուած տեսերիկներուն, ուր օտարերկրեայ այցելուներ Շուշիի մէջ կը պարեն եւ կը շրջին հայկական պատմական վայրերուն մէջ՝ միաժամանակ լսելով բացատրութիւններ, որոնցմով հայկական եկեղեցիներն ու պատմամշակութային կոթողները կը ներկայացուին որպէս աղուանական:

«Հայաստանի «բարեկամները» կը պարեն Շուշիի մէջ եւ «հիացումով» կը դիտեն մեր սուրբերու աղօթքով, նահատակներու արիւնով ու ժողովուրդին ստեղծագործ ոգիով դարբերու ընթացքին կանգնած մեր եկեղեցիներն ու կոթողները որպէս աղուանական կառույցներ: Պատմութեան ի՞նչ ահաւոր խեղաթիւրում մեր աչքերուն դիմաց», գրած է Արամ Ա. Կաթողիկոս: Ան ստեղծուած իրավիճակը որակած է իբրեւ հայկական անմիաբանութեան եւ անհեռատես քաղաքականութեան հետեւանք՝ ընդգծելով, որ Շուշիի մէջ տեղի ունեցողը միայն անցեալի կորստեան մասին չէ, այլ նաեւ զգուշացում ապագային համար: Ան նաեւ յորդորած է, որ այս զարգացումները պէտք է հայտնութիւն մղեն ինքնագիտակցութեան, համախմբման եւ հայրենիքի ու ազգի գերադոյն շահերուն շուրջ միասնական դիրքորոշում որդեգրելու: «Կը յուսանք ու կ'աղօթենք, որ «իրական» Հայաստանէն մասեր Շուշիի ճակատագրին չենթարկուին՝ խաղաղութեան կեղծ շպարի ետին», եզրափակած է Արամ Ա. Կաթողիկոս:

ՀՅԴ Գանատայի Երիտասարդական Միութեան 54-րդ Պատգամաւորական Ժողովի յայտարարութիւն

ԳԵՄՊՐԻՃ.- 2026 օգոստոս 21-էն 23-ի շաբաթավերջին, Գեմպրիճի Հայ կեդրոնին մէջ կայացաւ ՀՅԴ Գանատայի Երիտասարդական Միութեան (ԳԵՄ) 54-րդ Պատգամաւորական Ժողովը՝ մասնակցութեամբ Մոնթրէալի եւ Լաւալի «Լեւոն Շանթ-Բեկոր Աշոտ», Գեմպրիճի «Արամ Մանուկեան», Վանգուվըրի «Արշաւիր Շիրակեան» եւ Թորոնթոյի «Սիմոն Զաւարեան» մասնաճիւղերէն 30 պատգամաւորներու:

Ժողովին ներկայ էին նաեւ ՀՅԴ Գանատայի Կեդրոնական կոմիտէի ներկայացուցիչը, ՀՄԸՄ-ի Գանատայի Շրջանային վարչութեան ներկայացուցիչը, ՀՅԴ Գանատայի Պատանեկան Միութեան Ընդհանուր Վարիչ մարմինի ներկայացուցիչները, ՀՅԴ Գեմպրիճի «Արամ Դրօ» կոմիտէի ներկայացուցիչը եւ ՀԵԴ Ամերիկայի Արեւմտեան շրջանի Կեդրոնական վարչութեան ներկայացուցիչը: Ժողովը բացուեցաւ ուրբաթ երեկոյեան, իսկ յաջորդող երկու օրերու նիստերուն ընթացքին քննարկուեցան քաղաքական, դաստիարակչական, ներքին կազմակերպական եւ նիւթական հարցեր, ինչպէս նաեւ Հայաստանի մէջ կազմակերպուող ամառնային ճամբարներուն վերաբերող ծրագիրները:

Այս ծիրին մէջ որոշուեցան կեդրոնաւալ ներքին կազմակերպական հզօրացման ծրագիրներու վրայ, ինչպէս նաեւ նոր թափով շարունակել Հայաստանի մէջ ամառնային ճամբարներու կազմակերպման աշխատանքը՝ հայրենիքէն ներս աւելի եւս ամրապնդելու ՀՅԴ ԳԵՄ-ի զօրակցական ծրագիրները: Ժողովի աւարտին ընտրուեցաւ ՀՅԴ Գանատայի Երիտասարդական Միութեան նոր Կեդրոնական վարչութիւնը:

ՀՅԴ ԳԵՄ-ի ԳԱՆԱՏԱՅԻ 54-ՐԴ ՊԱՏԳԱՄԱՐԱՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Dre Tamar Stamboulian
Dentiste généraliste
514 337-0007
info@espace32.ca

2663 RUE DE SALABERRY
MONTREAL, QC H3M 1L1

Espace32.ca

Al-Nejmah

MIDDLE EASTERN SUPERMARKET

NOW OPEN

Մեփականատեր
Յարութ Միփան

Հնտանէկան բացառիկ գործառնութիւն
ուր կը գտնէք ձեր բոլոր կարիքները
ուտելիքներու վերաբերեալ

 IN HOUSE

COFFEE ROASTING & GRINDING
ROASTING FRESH NUTS
SESAME GRINDING TO MAKE FRESH TAHINA
TANOOR BREAD & IRAQI SAMOON

Մուրճ աղալ եւ խարկել
Հնտեղէն աղալ օրական դրութեամբ
Շուշմայ աղալ եւ թահինի պատրաստել
Թոնիքի հաց եւ իրաքեան սոմուն

Supermarket | Restaurant | Bakery | Halal Butcher
Վաճառատուն, ճաշարան, փուռ, մսավաճառ

PHONE: 289.232.1200
3085 Hurontario St, Unit 1-6, Mississauga

Թորոնթոյի ՀՕՄ-ի Ամէնօրեայ վարժարանը՝ սերունդներու հայեցի դաստիարակութեան անասան միջնաբերդ

Պատասուցնօքը տարիներու լոյսի, հաւատքի եւ հայապահպանումի ցանապարհ Սեպտեմբերեան այս օրերուն, երբ վարժարաններու դռները կը բացուին, եւ մա–նուկներու ու պատանիներու ձայները կրկին կը լեցնեն կրթօճախներու միջավայրը, Թո–րոնթոյի հայ համայնքին համար վերամուտը սովորական ուսումնական տարեշրջանի մը սկիզբը չէ միայն։ Անիկա նաեւ 47–ամեայ ճանապարհորդութեան մը շարունակութիւնն է․ երթ մը, որուն իւրաքանչիւր հանգրուանը նշանաւորուած է հայ լեզուի, մշակոյթի, ազգային ինքնութեան եւ քրիստոնէական արժէքներու պահպանման ու փոխանցման նուիրական աշխատանքով։

1979–ին, ՀՅԴ Թորոնթոյի «Ս. ԹեՀյիբեան» կոմիտէի եւ Հայ Կեդրոնի պատաս–խանատու մարմիններու նախաձեռնութեամբ հիմնուած Թորոնթոյի ՀՕՄ–ի ամէնօրեայ վարժարանը իր գոյութեան առաջին օրէն իսկ ստանձնեց շատ աւելի մեծ առաքելութիւն մը, քան սոսկ կրթութիւն մատուցելը։ Ան կոչուած էր հայ մանուկին ուսում տալու, բայց միաժամանակ անոր հոգիին մէջ արթուն պահելու հայ ըլլալու գիտակցութիւնը։

Քառասունեօթը տարիներ անց այդ տեսլականը այլեւս միայն գաղափար մը չէ, այլ շօշափելի լիիրաւ իրականութիւն։

Վարժարանի բազմահարիւր շրջանաւարտներու կեանքի ընթացքը կը վկայէ, որ այս կրթօճախը իր առաքելութիւնը պատուով կատարած է։ Անոնք այսօր կը ծառայեն հասարակական, մասնագիտական, կրթական, մշակութային եւ համայնքային կեանքի տարբեր մարզերու մէջ, որպէս բժիշկներ, փաստաբաններ, ճարտարագէտներ, ուսուցիչ–ներ, արուեստագէտներ, ձեռնարկատէրեր եւ ազգային գործի նուիրեալներ։

Սակայն անոնց ամենամեծ ձեռքբերումը մասնագիտութիւնը չէ միայն, այլ հայ–կական ինքնութեան այն ամուր հիմքը, որուն առաջին քարերը դրուած են այս կրթօճա–խի յարկին տակ։ Սփիւռքի պայմաններուն մէջ հայ դպրոցը երբեք սովորական դպրոց մը չէ։ Ան ազգային գոյատեւման կարեւորագոյն ամրոցներէն եւ հայապահպանումի ամուր միջնաբերդերէն մէկն է։

Օտար միջավայրի լեզուներուն, մշակոյթներուն եւ կենցաղային ազդեցութիւններուն մէջ հայ մանուկը պէտք ունի այնպիսի միջավայրի մը, ուր հայե–րէնը պարզապէս դասաւանդուող առարկայ մը չէ, այլ դարբնու ճամբով մեզի հասած՝ ապրուած ու կենդանի լեզու է։ Ուր հայոց պատմութիւնը դասագիրքի էջերուն մէջ փակուած անցեալ մը չէ, այլ ազգային յիշողութիւն եւ պատասխանատուութիւն։ Ուր հայկական մշակոյթը անցեալի ժառանգութիւն մը չէ միայն, այլ ապրելու, զգալու եւ ստեղծագործելու կերպ։

ՀՕՄ–ի վարժարանը այս գիտակցութեամբ է, որ 47 տարիներ շարունակ կը կա–տարէ իր առաքելութիւնը։ Այստեղ մանուկը կը սորվի կարգալ ու գրել, հաշուել ու մտածել, գիտելիք ձեռք բերել եւ աշխարհը ճանչնալ։ Սակայն այդ բոլորին կողքին ան կը սորվի նաեւ սիրել իր մայրենին, յարգել իր արմատները, ճանչնալ իր ժողովուրդին պատմութիւնը, արժեւորել իր մշակոյթը եւ հպարտութեամբ կրել իր հայկական ինքնու–թիւնը։ Եւ հո՛ս է հայ դպրոցին մեծագոյն խորհուրդը․ մեսրոպաշունչ հայոց լեզուի լոյսը իբրեւ յաւերժական ուղեցոյց ունենալ, եւ հայ դպրոցը առանց Մեսրոպ Մաշտոցի ոսկե–ղինիկին ամբողջական չէ եւ չի կրնար ըլլալ։

Այն սրբազան պահուն, երբ հայ մանուկը առաջին անգամ կը սորվի հայերէն տառերը, ան գիտակցաբար թէ՛ անգիտակցաբար՝ Իօղակուի այն ոսկեղէն շղթային, որ դարբը շարունակ իրարու կապած է հայ սերունդները։ Այո, մաշտոցեան տառերը պարզ նշաններ չեն․ անոնք մեր ժողովուրդի յիշողութեան, հոգեւոր ժառանգութեան եւ գոյա–տեւման սրբազան խորհրդանիշներն են։ Ահա թէ ինչո՛ւ ՀՕՄ–ի վարժարանի իւրաքան–չիւր դասարան, իւրաքանչիւր ուսուցիչ եւ իւրաքանչիւր աշակերտ իր փոքրիկ, բայց հական բաժինը ունի այդ մեծ ու կարեւոր առաքելութեան մէջ։

Հայերէն մէկ բառ աւելի, հայոց պատմութեան մէկ դաս աւելի, հայ մշակոյթի մէկ երգ աւելի ուսուցումը հայապահպանման մէկ քայլ եւս դէպի յառաջ սրբազան երթ է։

Այս 47–ամեայ երթը կարելի չէր իրականացնել առանց այն նուիրեալ մարդոց, որոնք իրենց տարիները, գիտելիքը, սէրը եւ հաւատքը ընծայեցին վարժարանին։

Տնօրէններ, կրթական մարմիններ, պատասխանատուներ, ուսուցիչներ ու պաշ–տօնեաներ՝ իւրաքանչիւրը իր ներդրումով դարձաւ այս կրթօճախի պատմութեան մէկ էջը։ Անոնց աշխատանքը միշտ չէ, որ տեսանելի եղաւ հանրութեան, սակայն անոր պտուղները այսօր կը տեսնենք վարժարանի շրջանաւարտներու կեանքին եւ հայ հա–մայնքի զանազան ոլորտներուն մէջ։

Իւրաքանչիւր ուսուցիչ, որ տարիներ շարունակ հայ մանուկին դիմաց կանգնե–ցաւ՝ դասաւանդեց ոչ միայն գիտելիք, այլեւ արժէք, նուիրում եւ ինքնութիւն։ Այս առումով դասատուն պարզապէս ուսուցիչ չէ․ ան սերունդներու հոգիին մէջ լոյս վառող մշակն է։Վարժարանի 47–ամեայ գոյիւրթը նաեւ նուիրատու բարեկամներու, բարերար–ներու եւ ազգային գիտակցութեամբ օժտուած հայորդիներու հաւատքին ու նիւթական զոհողութեան պատմութիւնն է։ Հայ դպրոց պահելը մեծ պատասխանատուութիւն է, իսկ զայն սերունդէ–սերունդ շարունակելը՝ աւելի մեծ պարտաւորութիւն։

Ականատեսի աչքով կը վկայենք, որ Թորոնթոյի կրթական, մշակութային, ազգային, հոգեւոր, կուսակցական, միութենական եւ ընկերային կեանքը վերջին տարի–ներուն ստացած է գործելու, նուիրաբերումի եւ վերելքի նոր ու բնականոն թափ։

Այս վերելքին պանծալի վկաներէն մէկն է այս տարեշրջանին Հայ Կեդրոնի պա–տասխանատուներու յանդուգն ու խիզախ որոշումով իրականացած 211 Consumers Road–ի վրայ գտնուող «Նարեկ» Հայ Կրթական եւ Մշակութային հոյակերտ համալիրը։

Անիկա ոչ միայն մեր համայնքի ամենամեծ ձեռքբերումներէն մէկն է, այլեւ ազգային տեսլականի, հաւատքի, կամքի եւ նուիրումի կենդանի վկայութիւնը։

Այդ պատճառով իսկ երախտագիտութեան խօսք պէտք է ուղղել բոլոր անոնց, որոնք տարիներ շարունակ իրենց նիւթական ու բարոյական աջակցութեամբ թիկունք կանգնեցան ՀՕՄ–ի վարժարանին՝ գիտակցելով, որ հայ դպրոցի մը համար կատարուած նուիրատուութիւնը հայութեան ապագային կատարուած գանձ ու ներդրում մըն է։

Երախտագիտութեան արժանի են նաեւ Հայ Կեդրոնի յարկին տակ գործող բո–լոր միութիւններն ու կազմակերպութիւնները, որոնք իրենց համագործակցութեամբ ու օժանդակութեամբ նպաստեցին վարժարանի աստիճանաւոր վերելքին։

Եւ, անշուշտ, այս մեծ շղթային մէջ իրենց անփոխարինելի տեղը ունին մեր գաղութի երեք հայ յարանուանութիւնները, որոնք իրենց հոգեւոր ու բարոյական ներ–կայութեամբ կը զօրացնեն հայ դպրոցին եւ հայ ընտանիքին միջեւ անքակտելի կապը։

Ահաւասիկ նոր հանգրուան՝ նոր մարտահրաւէրներով։ Այսօր, 47–ամեակի սեմին, միայն անցեալին նայիլ ու հպարտանալը բաւարար չէ։ Ժամանակները կը փոխուին, մարտահրաւէրները կը բազմանան, իսկ հայապահպանութեան պայմանները աւելի պարտաւորիչ կը դառնան, եւ այսօր հայ դպրոցին առաքելութիւնը աւելի մեծ է, քան երբեւէ։ Ան պէտք է նոր սերունդին փոխանցել կարենայ ոչ միայն հայերէն լեզուն, այ–

ԵՂԲԱՅՐ ՍԵՂՐԱԿ ՊՈԻՐՍԱԼԵԱՆ 1992-ին Ծառայութեան եւ 2018-ին Արժանեաց շքանշանակիր

1.– Ե՞րբ եւ ինչպէ՞ս մուտք գոր–ծեցիք ՀՄԸՄ–ի շարքերը։

Ծնած եմ 1942–ին, Գահիրէ։ Պա–տանի տարիքիս՝ տասը տարեկանիս միացած եմ հայ Արիներու միութեան Գահիրէի մէջ եւ հասած մինչեւ Աւագ առաջնորդի պաշտօնին։ Երբ 12 տարե–կան եղայ, մաս կազմեցի Արարատ միու–թեան կողովագնդակի կրտսեր եւ աւելի ուշ երէց խումբին։

1964– ին Գահիրէէն գաղթե–ցի Մոնթրէալ, Գանատա ու նետուեցայ աշխատանքային եւ գործի ասպարէզ։

2.– Ի՞նչ պաշտօններ վարած էք միութեան մէջ։

1972–ին մաս կազմեցի Մոնթրէալի ՀՄԸՄ– Կամք Սկսուտական խորհուր–դին, ստանձնելով շրջան մը հաշուա–պահութեան ապա ատենապետութեան պաշտօններ։

1977–ին ընտրուեցայ Մոնթրէալի ՀՄԸՄ– Կամք մասնաճիւղի վարչական, ստանձնելով դարձեալ հաշուապահութեան եւ շրջան մը ետք ատենապետութեան պաշտօնները։

1994–ին ընտրուեցայ Շրջանային վարչութեան անդամ, կրկին ըլլալով հաշ–ուապահ եւ ետքը ատենապետ։

1995–2005 մօտաւոր 10 տարի շարունակ մաս կազմեցի համահայկական խա–ղերու կազմակերպիչ մարմնին իբրեւ Մոնթրէալի ՀՄԸՄ–Կամքի ներկայացուցիչ, ուր 4 տարին անգամ մը, Մոնթրէալի մէջ մարզական խումբերը կը պատրաստէինք Հայաստան մեկնելու եւ համահայկական խաղերուն մասնակցելու։

Մաս կազմած եմ ՀՄԸՄ–ի պատգամաւորական ժողովներուն 1983–ին Յու–նաստանի, 1995–ին Լիբանանի եւ 2003–ին Հայաստանի մէջ։

Միութենական կեանքի մէջ աւելի քան 40 տարի ծառայութեանս համար արժանացած եմ վարչութեան երկարամեայ գործունէութեան գնահատագրին։

3.– Կրնա՞ք ներկայացնել դրուագ մը, զոր կը յիշէք այդ օրերէն։

Երկարամեայ նուիրումի տարիներուն ունեցած եմ շատ յիշատակներ, որոնք կապուած են անձերու կամ դէպքերու հետ, սակայն կայ իրողութիւն մը եւ նուիր–ումի կատարելագործման չափանիշ մը, որ մինչեւ օրս յարգանքով եւ խոնար–հութեամբ կը պահեմ յիշողութեանս մէջ այդ ալ ատմն․ Վիգէն Մասէրէճեանի նուիրումն էր։ Նորաստեղծ միութիւնը այդ տարիներուն կեդրոն չունէր, կար բո–լոր միութիւններուն համար սահմանափակ տարողութեամբ սենեակներ, ուր բոլոր միութիւնները կը փորձէին համագործակցութեամբ օգտագործել այդ վայրը, հետե–ւաբար բժ․ Վիգէն (այդ օրերուն երկուքս խորհուրդի անդամներ էինք) առաջարկեց, որ իր դարմանատան սպասման սենեակը օգտագործենք որպէս ժողովասենեակ, մինչեւ որ յարմար վայր մը ունենայ միութիւնը։ Հետաքրքրականը այն էր, որ ոչ միայն իր դարմանատունը օգտագործեցինք որպէս ժողովասենեակ, այլ ամէն ժո–ղովի աւարտին կը համոտէինք իր մօրը յատուկ մեզի համար պատրաստած համեղ կարկանդակները։ Երկար տարիներ այսպէս կատարեցինք ժողովները, իսկ շրջան մը, որ բժիշկ Վիգէնը մաս չէր կազմեր միութեան, շարունակեցինք նոյն ընթաց–քով, առանց որեւէ փոփոխութեան։ Լոյս Բժիշկին հոգւոյն, որ կատարեալ նուիրու–մով եւ անշահախնդիր ծառայութեամբ ծառայեց միութեան վերելքին։

4.– Ի՞նչ է ձեր թելադրանքն ու մաղթանքը ներկայ ՀՄԸՄ–ականներուն։
Իմ թելադրանքս եւ մաղթանքս է ներկայ ՀՄԸՄ–ականներուն, որ շարունա–կեն իրենց զոհաբերական գործը, իսկ պատասխանատուներ ծառայասիրութեամբ եւ նուիրումով պատրաստեն մարմնով եւ հոգիով աշխոյժ եւ գիտակից հայ երիտա–սարդներ։

Հարցազրոյցը վարեց ՀՈՒՐԻՆԱՆ

Եղբայր Սեղրակ Պօիրսալեանը Եղբայր Գահիրէի հետ Երեւանի միջնաբերդի մօտ, 1964 թվական

լեւ հայերէն մտածելու, հայօրէն զգալու եւ հայօրէն ապրելու կարողութիւնը։

Ան պէտք է պատրաստէ այնպիսի երիտասարդներ, որոնք միաժամանակ պիտի ըլ–լան ժամանակակից աշխարհի լիարժէք քաղաքացիներ եւ իրենց ազգային ինքնութեան գիտակից հայեր։ Այս է 47–ամեայ վարժարանի յաջորդ հանգրուանին առջեւ դրուած մեծագոյն մարտահրաւէրը։ Այսօր, երբ Թորոնթոյի ՀՕՄ–ի ամէնօրեայ վարժարանը կը նշէ իր 47–րդ տարեդարձը, մենք իրաւունք ունինք հպարտութեամբ յետադարձ հայ–եացք մը նետելու անցած ճանապարհին։

Սակայն 47 տարիները միայն յիշատակելի թուանշան մը չեն։ Անոնք 47 տարինե–րու անխոնջ աշխատանքի արդիւնք, 47 տարիներու անկոտրում հաւատք, 47 տարինե–րու յամառ նուիրում են, եւ ամէնէն կարեւորն ու էականը՝ 47 տարիներու հայապահպա–նութիւն։ Վարժարանը եղաւ եւ կը շարունակէ մնալ Թորոնթոյի հայ գաղութի կեանքին մէջ լոյսի ու հաւատքի փարոս մը, ուր հայ մանուկը կը ստանայ գիտելիք, բայց նաեւ կը ժառանգէ հայկազեան ինքնութիւն։ Թող այս լուսաճաճանչ փարոսը երբեք չմարի։ Թող Մաշտոցի լուսափայլ տառերը միշտ փայլատակեն մեր վարժարանի դասարաններուն մէջ։ Թող մեր ուսուցիչներուն նուիրումը շարունակէ ծլարձակել ու ծաղկեցնել նորահաս մեր սերունդնեւ հոգեմտաւոր ներաշխարհը։ Թող ծնողներուն հաւատքը, բարերարնե–րուն զոհողութիւնը եւ Թորոնթոհայ համայնքի հաւաքական կամքը միշտ ամուր պահեն այս կրթօճախի հիմքը, եւ թող գալիք տարիներուն ՀՕՄ–ի վարժարանը ոչ միայն շա–րունակէ իր երթը, այլեւ նոր բարձունքներ նուաճէ՝ աւելի գիտակից, աւելի զօրաւոր եւ աւելի հայաշունչ սերունդներ դաստիարակելու իր սրբազան առաքելութեամբ։ 47 տարի անց՝ ահա նոր վերամուտ, նոր յոյս, նոր հաւատք։ Եւ մեր մաղթանքն է, որ Թորոնթոյի ՀՕՄ–ի վարժարանը իր լոյսը փոխանցէ դեռ շատ ու շատ սերունդներու՝ մնալով հայ դպրութեան անսասան օճախ, հայապահպանումի ամուր միջնաբերդ եւ մեսրոպեան լոյ–սի յաւերժական դարբնոց։

Շնորհաւոր 47–րդ ամեակը, Թորոնթոյի ՀՕՄ–ի վարժարան։ Քեզի բարի՝ երթ դէ–պի աղբիւրը լոյսին, դէպի նորանոր բարձունքներ ու յաղթանակներ՝ ի խնդիր հայ ազ–գին, հայ դպրութեան եւ թորգոմեան ցեղի յաւերժութեան։

ՅԱԿՈԲ ԺԱՆՊԱԶԵԱՆ

Հայութեան հոգին ըստ Մադաքիա Վրդ. Օրմանեանի

ԱԶԳԻ ԵՒ ԱԶԳՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐԿ

1.– Արեւմուտքի մէջ, վերջին դարերուն, երբ «ազգ» եւ «ազգութիւն» կ’ըսուի՝ կը հասկցուի ազգ–պետութիւն, կամ պետութիւն մը, որուն հպատակները հաւաքական պատկանելիութեան գիտակցութիւնը ունին։ Ըստ այս ընկալումին, այն ժողովուրդը որ պետութիւն չունի՝ ազգ չէ եւ ազգութիւն չէ։

Օրմանեան Վարդապետի տեսակէտը ի՞նչ է։

Նախ՝ ըսեմ, որ ինք «ազգ» եւ «ազգութիւն» բա–ռերը փոխնիփոխ գործածած է, այսինքն՝ համարժէք։ Որովհետեւ «ազգ» ըմբռնած է հաւաքականութիւն մը, որ իր ընդհանրական պատկանելիութեան թէ՛ զգացումը եւ թէ՛ գիտակցութիւնը ունի։ Եւ՝ ո՛չ միայն զգացումը եւ գիտակցութիւնը, այլեւ՝ «հարկաւոր» բաներ։ Այս առն–չութեամբ՝ քիչ մը անդին։ Արդ, երկու բառերուն իր կող–մէ փոխնիփոխ գործածութեան օրինակ մը տամ? «Հայք այնպիսի դէպքեր կրեցին, որ իրենց ազգութիւնը բնա–ւին կրնար ջնջել։ Հայք այնպիսի փորձանաց տոկացին, որոց առջեւ զօրաւորագոյն ազգեր տկարացան, եւ իրենց գոյութիւնը չկրցան պաշտպանել, իսկ հայ ազգը կայ, է, եւ էր եւ եղեւ ազգ մի ո՛չ աննշանակ, մեծագոյն ազգաց հետ մրցելոյ կարող, եւ մրցանաց մէջ՝ ոչ միշտ յետադաս, եւ եթէ ոչ՝ քաղաքական եւ իշխանական զօրութեամբն, այլ զօրութեամբ մտաց եւ զօրութեամբ բարուց իրեն տի–րապետողներուն վրայ ալ ազդեցութիւն գործածելու բա–ւական»։

«Ազգ» եւ «ազգութիւն» բառերուն պետութեան գաղափարին զօդման կապակցաբար՝ գրած է, թէ ըստ «եւրոպական ազգաց»՝ անոնք «պետութեան թէ ոչ հոմա–նիշ՝ գոնէ անոր միացեալ» կ’ըմբռնուին։ Եւրոպացիները «ազգութիւն անդ միայն կ’ընդունին, ուր եւ պետական առանձինն դիրք մը կայ», եւ պետութեան մը բնիկ կամ տիրող հաւաքականութիւնը ու զանազան այլ «ամբող–ջացուցիչ» հաւաքականութիւններ, որոնք ենթակայ են տուեալ պետութեան, կը ճանչնան որպէս համազգիներ։ Այս «առում»ը՝ որքան ալ որ «ոմանց համար օրինաւոր ըլլայ, եւ այլոց համար՝ սովորական»՝ ինք չէ ընդունած, քանի որ «այդ չէ ընդհանուր եւ ճիշդ առումը»։ Իր տե–սակէտն է, թէ պետական դիրք մը «խափու էական» չէ, որ հաւաքականութիւն մը ազգ կամ ազգութիւն համարուի։ Այնուհանդերձ, քաղաքական դիրք մը, ի շարս այլ կա–րեւոր յատկանիշներու, «հարկաւոր»ութիւն մըն է։ Այս միտքով՝ իր ժամանակի հայութեան քաղաքական դիրքէ զուրկ չըլլալը մատնանշած է։ Օսմանեան սուլթանու–թեան եւ Ռուսական կայսրութեան մէջ հայերը թէ՛ քա–ղաքականօրէն ներգրաւուած էին, եւ թէ՛ իրենց ներքին կեանքը տնօրինող հաստատութիւններ ունէին. Գ. Պոլսոյ Պատրիարքութիւնը՝ Օսմանեան սուլթանութեան մէջ, եւ Ս. Էջմիածնի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսութիւնը՝ Ռու–սական կայսրութեան։ Այլ տեղեր ալ հայոց քաղաքական դիրքէ զուրկ չըլլալուն ակնարկած է։

Օրմանեան Վարդապետի համար հայութիւնը «նոր» ազգ մը կամ «ազգութիւն» մը չէր, ունէր իր վէ–պերը կամ առասպելները եւ իր պատմաբանները եւայլն։ Անոր խոր անցեալին իսկ մէջ՝ ազգ կամ ազգութիւն ըլլա–լուն մասին կային «արտաքին պատմութեանց», նոյնիսկ՝

«Բարեւ... Ես գիրքն եմ» դասագիրքի շնորհանդէս՝ Թորոնթոյի մէջ

ԹՈՐՈՆթՕ.– Հովանաւորութեամբ Գանատայի Հայոց Թեմի բարեխնամ առաջնորդ Գերաշնորհ Տ. Բաբ–գէն Արք. Չարեանի, կազմակերպութեամբ Գանատայի Հայոց Թեմի Հայեցի Դաստիարակութեան բաժանմուն–քին, հինգշաբթի, 27 օգոստոս 2026–ին, երեկոյեան ժամը 7:00–ին, Թորոնթոյի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ «Յով–նանեան» սրահէն ներս, տեղի ունեցաւ Ազգային Առաջ–նորդարանի հրատարակութիւններէն «Բարեւ... Ես գիրքն եմ» դասագիրքին շնորհանդէսը։

Ձեռնարկը կը վայելէր ներկայութիւնը Գանատայի Հայոց Թեմի առաջնորդ Գերշ. Տէր Բաբգէն Արք. Չարեա–նի, Թեմիս առաջնորդական փոխանորդ Գերպ. Տ. Գեղարդ Մ. Վրդ. Քիւսպէքեանի, Առաջնորդարանի Քրիստոնէ–ական Դաստիարակութեան բաժանմունքի վարիչ Հոգշ. Տէր Յակոբ Վրդ. Եագուպեանի, Սուրբ Աստուածածին Եկեղեցւոյ հոգեւոր հովիւ Արժ. Տ. Տաթեւ Աւ. Քհն. Մի–քայէլեանի, Օնթարիո նահանգի խորհրդարանի անդամ Արիս Պապիկեանի, Ազգային վարչութեան ատենապետ Մովկի Թերզեանի եւ անդամներ՝ Յարութ Գասապեանի, Արմէն Հրեշտակեանի եւ Գրիգոր Շիթիլեանի, Հայաս–տանէն յատկապէս այս առթիւ ժամանած գիրքին հեղի–նակ Նայիրի Մկրտիչեանի, ՅՅԴ Կեղրոնական կոմիտէի եւ «Սողոմոն Թեհլիրեան» կոմիտէութեան անդամներու, ազգային–եկեղեցական մարմիններու ներկայացուցիչնե–րու, ինչպէս նաեւ գրասէր բազմութեան մը։

Ձեռնարկը սկիզբ առաւ Հայեցի Դաստիարակու–թեան բաժանմունքի անդամներէն Բրշ. Շանթ Սրկ. Տջօբ–մէճեանի բացման խօսքով։ Ան ի մի բերաւ գիրքին կարե–ւոր դերակատարութիւնը, գիրքը նմանցնելով նաւու մը, ուր անոր ալիքներուն վրայ գիտելիքներու շարան մը կը

«բեւեռական յիշատակաց» արձանագրութիւններ։ Պատ–մութեան ընթացքին, հայութիւնը «գինուորական արդ–եամբք եւ զարգացման արգասեօք ժամանակակցաց մէջ նշանաւոր դիրք մը ստացեր էր», եւ «եթէ մեր անցելոյն մէջ քիչ է Հայաստանի փառքը իբր պետութիւն, բայց շատ է հայուն փառքը իբր ազգ», կարելի է աւելցնել նա–եւ՝ իբր ազգութիւն։

Օրմանեան Վարդապետի համոզմամբ, հայութիւնը ազգ կամ ազգութիւն էր նաեւ իր օրով։ Ինչպէ՞օս բացատ–րած է այս համոզումը։

Ազգ մը կամ ազգութիւն մը հետեւեալ յատկանիշ–ները կ’ունենայ։

Ա.– Գոյութեան ու «օրինաւոր, յառաջադէմ, բարե–կարգ եւ նախանձնի» բազմութեան յատկանիշները։

«Գոյութիւնը ամենայն իրաց առաջին սկիզբն եւ առաջին պայմանն է. ամենայն կատարելութեանց պատ–ճառ եւ ամենայն հանգամանաց գլխաւորութիւն», գրած է։ Գոյութիւնը բոլոր ձիրքերուն «նախամեծար առաջնու–թիւն»ը ունի։

Հայութիւնը կար եւ կայ իբր բազմութիւն։

Ազգ մը կամ ազգութիւն մը ըլլալու համար թուա–քանակը որոշադրիչ կանոն մը չէ։ Ըստ իրեն, բազմութիւն մը հարիւրաւոր միլիոններ կրնայ ունենալ, բայց կը շա–րունակէ ժողովուրդ մը ըլլալ, եւ ոչ՝ ազգ կամ ազգութիւն։ Բազմութիւն մը կրնայ երկու կամ մէկ միլիոն ըլլալ, բայց կ’ըլլայ իբր ազգ մը կամ ազգութիւն մը։ Իր ժամանակ հայութեան համար տրուած չորս միլիոն թիւը՝ շատ հա–մեստ համարած է։

Բ.– Կրօնքի մը ժառանգորդ ըլլալու յատկանիշը։

«Ցարդ մարդկային ընկերութիւն առանց կրօնից չեղեւ, եւ յետ այսօրիկ լինել կրնալուն փաստեր կը պակսին (...)», գրած է, եւ շարունակած՝ թէ կրօնքը «ոչ թէ պայման է միայն, այլ առաւել եւս քան զպայման է ընկերութեանց եւ ազգութեանց, անոնց դայեակն է եւ խնամակալը եւ մշտատեւ յանձանձիշը»։ Հայութեան պարագային, ինչ–պէս այլոց, ըստ ինքեան կրօնականը՝ «ազգային եղեւ եւ է իրականապէս»։

Գ.– Աւանդութեան յատկանիշը։ «Ազգութիւն մը գոյութիւն ունենալու համար՝ պէտք է ունենայ եւս աւանդութիւն մը», գրած է։ «Աւանդութիւն» ըսե–լով՝ իմացած է անցեալի յիշողութիւնը պատմութեամբ, «նախնի եւ արդի դիւցազանց» քաջագործութիւննե–րուն դրուագներով, «նախնի մեծութեան նշխարներով», ազգային երգերով եւայլն։ Հայութիւնը ունէր «փառաւոր եւ յուսացուցիչ աւանդութիւն մը», որ ցոյց կու տար անոր «երկարաժամանակեայ» տեւողութիւնը։

Ե.– Լեզու եւ դպրութիւն ունենալու յատկանիշ–ները։ Ըստ իրեն, հայ լեզուն «շատ յարմար» էր դարուն «լուսաւորութեան», եւ՝ «գիրըմբռնելի հասարակ ժո–ղովրդեան»։ Իբր ասպցոյց՝ յիշած է հայերէնով «ամէն կերպ գիտութեանց» եւ «ամէն նիւթի» գիրքերուն հրա–տարակումները։ Նաեւ արձանագրած, թէ օտար լեզու–ներու հմտութիւն ունեցողները կը տեսնեն, որ հայերէ–նը այն լեզուներէն որեւէ մէկէն յետադասելի չէ։ Եւ այս նոյն փորձառութիւնը ոչ միայն գիրքերուն պարագային, այլեւ՝ պարբերական հրատարակութիւններուն, որոնք

«ամենայն պարզութեամբ քաղաքական եւ քաղաքագի–տական նիւթերը» կը բացատրէին։

Իսկ դպրութեան կապակցաբար՝ գրած է. «Հայ մա–տենադարանը ըստ հմուտ անձանց կարծեաց՝ երկու բիւր գիրքէ աւելի ունի այժմ», գրած է։ Հրատարակչական ընթացքը արձանագրած է իբր գոհացուցիչ, եւ դրական գնահատած է «ամէն գլխաւոր քաղաքի մէջ հայ տպարա–նի մը գոյութիւնը։

Զ.– Արհեստներու, արուեստներու եւ գինուորական ասպարէզի մէջ յաջողութիւններու յատկանիշը։ «Մեր բժիշկք, մեր ճարտարապետք, մեր փաստաբանք, մեր լուսանկարիչք, մեր երաժիշտք քաղքիս մէջ (Կ. Պոլսոյ) ընտրելագունից հետ կը մրցին, չըսեմ թէ ընտիրները կը գերազանցեն», գրած է։ Նաեւ ակնարկած է ցարական բանակին մէջ հայերու բարձր պաշտօններուն եւ որոշադ–րիչ դերերուն։

Է.– Քաղաքական յառաջընթացի յատկանիշը։ Թէեւ հպատակ Օսմանեան սուլթանութեան եւ Ռուսա–կան կայսրութեան՝ Օրմանեան Վարդապետ հայութիւնը տեսած է արդէն քաղաքական ինքնակազմակերպումի հանգրուանի սեմին։ Հայը, ինչպէս անցեալին, իր օրով եւս՝ ամէնուր «քաղաքագէտ անձինք» կ’ընծայէր, եւ ցոյց կու տար իր տաղանդը քաղաքագիտութեան մէջ։

Ը.– Հայրենիք մը ունենալու յատկանիշը։ Հայու–թիւնը անհայրենիք չէր, այլ իրաւատէլն էր երկրի մը, թէեւ որուն «սահմանաց մէջ օտարք մտած ըլլան, կամ բնիկք օտարացած, կամ սահմանագլխոց գիծերը աւր–ուած»։

Թ.– Կեդրոնական կազմակերպութիւն ունենալու յատկանիշը։ Այսինքն կառոյց, որ հաւաքականութեան մը ներքին կեանքը եւ գործունէութիւնը կը տնօրինէ։ Հա–յութեան պարագային նկատի ունենալով անոր սփռուա–ծութիւնը՝ Օսմանեան սուլթանութեան մէջ կամ յաչս սուլթանին կեդրոնական կազմակերպութիւնն էր Հայոց ԿԴ Պոլսոյ Պատրիարքութիւնը։ Ամենայն Հայոց Կաթողի–կոսութիւնը թէեւ կը գտնուէր ցարական իշխանութեան ներքեւ, սակայն զայն ներկայացուցած է իբր կառոյց՝ որ կը յղափապէ համայն հայութիւնը։

Ժ.– Նպատակ ունենալու յատկանիշը։ Գրած է. «Առանց նպատակի՝ տարտամ են աշխատութիւնք, անպտուղ են ջանք, ընդ վայր են ձգտումնք, եւ զուր են բոլոր ցարդ յիշեալ պայմանաց ներգործութիւնք եւ ազդեցութիւնք»։ Նպատակն է, որ ազգ մը կամ ազգութիւն մը կը ձեւակերպէ՝ եթէ խառնակ է. կը հաս–տատէ՝ եթէ ձեւակերպուած է. կը յառաջացնէ՝ եթէ հաս–տատուած է. եւ կը պայծառացնէ՝ եթէ յառաջացած է։ Հայութեան պարագային քանի մը անմիջական երեք նպատակներ կարեւորած է. 1) «Հայաստանի ձեւ մը տալ», նկատի ունէր՝ այն տարիներուն մեծ յոյսերով օսմանահ–պատակ հայութիւնը խանդավառած Հայաստանի բա–րեկարգումներով փոփոխութիւնները. 2) Հայաստանի վերաբնակեցումը. եւ 3) Հայ նոր սերունդին դաստիա–րակութիւնն ու ուսման մէջ բարձրացման պայմաններու ստեղծումը եւ բարձրացումը։

ԳԱՌՆԻԿ Աւ. Ք. Գ.

(Ծարունակելի 4)

քին ծնունդին, որուն հիմնական եւ մղիչ ուժը եղած էր ինքնութեան անարատ պահպանումը, իր մէջ ներառե–լով լեզուն եւ մշակոյթը, հայեցի կրթութիւնն ու քրիս–տոնէական դաստիարակութիւնը, որոնք զուգահեռ եւ անբաժանելի են մեր մշակոյթէն։

Առաջնորդ Սրբազան Հայրը իր խօսքին ընդմէ–ջէն գնահատեց նուիրեալ անձիքը, որոնք ծառայասի–րութեամբ կը կատարեն այս բոլոր առաքելութիւնները, պահպանելով երէկուան, վաղուան եւ գալիք սերունդ–ներուն հայու ինքնութիւնը։ Աւարտին, Բաբգէն Արքե–պիսկոպոս երախտագիտական խօսքերով գնահատեց ներկաներուն ժամանումը, որոնց քաջալերական ներկա–յութիւնը ի միտի կը բերեն նոր մտայլացումներ եւ նոր մեկնարկներ։ Ան կոչ ուղղեց, որ միասնութեան եւ համա–գործակցութեան ոգիով ընթանանք առաջ, որուն արգա–սիքը պիտի ըլլայ նորարար աշխատանքներ, յանուն հայ երեխայի եւ ասպագայի հայ սերունդի դոյատեւման։

Առաջնորդ Սրբազան Հօր «Պահպանիչ» աղօթքով ձեռնարկը հասաւ իր աւարտին։

ՀՈՒՐԻՆԱ

ԼՈՒՍԱՌՈՐԻՉ

ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՏԱՆ ՄԷՋ

ԳԱՆԱՏԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ

Թ. ՏԱՐԻ Թիւ 10, Մեայրեւմբեր 2026

ՀԱՒԱՏՔՈՎ ԱՊՐԻԼ... ՅՈՅՍՈՎ ՅԱՂԹԵԼ... ՄԻՐՈՎ ԿԱՌՈՒՑԵԼ

Պօղոս առաքեալ քրիստոնէական կեանքի անսասան սիւները՝ երեք գլխաւոր առաքինութիւնները կը ներկայացնէ՝ ըսելով. «Ներկայիս, ուրեմն, միակ կարեւոր բաներն են՝ հաւատքը, յոյսը եւ սէրը. իսկ երեքէն մեծագոյնը՝ սէրն է» (Ա. Կորնթացիս 13.13): Հաւատք, յոյս եւ սէր. երեք բառեր, որոնք այնքան յաճախ կը կրկնենք, եւ ասոնցմէ իրաքանջիւրը յատկութիւնըլ ունի ամբողջ կեանք մը լուսաւորելու եւ վերափոխելու:

Հաւատքը մեր կեանքին հիմքն է: Յոյսը՝ մեզ յառաջ մղող ուժը: Սէրը՝ մեր կեանքին իմաստն ու կատարելութիւնը:

Բայց երբ հաւատքը կը խամրի, յոյսը կը կորսուի եւ սէրը կը մարի, մարդը կրնայ մարմնապէս ապրիլ, սակայն հոգեպէս արդէն մեռած կ'ըլլայ: Կեանքը կը վերածուի պարզ գոյատեւման՝ առանց նպատաւորութեան, առանց յոյսի ու լոյսի եւ առանց իսկական ուրախութեան:

Ինչ է հաւատքը: Հաւատք կը նշանակէ նախ գիտակցիլ, թէ մենք ինքներս չենք մեր գոյութեան հեղինակը: Մենք մեզ չենք ստեղծած: Մեր ձեռքով չեն ստեղծուած երկինքն ու երկիրը, արեւն ու լուսինը, աստղերը եւ բնութեան հրաշալի ներդաշնակ տարրերը: Սաղմոսերգուն կ'ըսէ. «Երկինքը Աստուծոյ փառքը կը պատմէ, րկնականաբար անոր արարչութեան կը վկայէ» (Սաղմոս 19.1): Այո՛, մեր կեանքը մեր սեփականութիւնը չէ. ան Աստուծոյ պարգեւն է: Մեր շնորհքներն ու կարողութիւնները, մեր ընտանիքը, մեր ժամանակը եւ ամէն նոր օր մեզի յանձնուած սքանչելի բարիքներն են: Իբրեւ հաւատացեալներ այս բոլորը պատահականութիւն պէտք չէ նկատենք, ընդհակառակը այս բոլորին մէջ տեսնենք Նստուծոյ ուժը եւ նախախնամող ձեռքը: Դարձեալ Պօղոս Առաքեալի երբայեցիներուն ուղած նամակին մէջ կը կարդանք. «Հաւատք՝ կը նշանակէ վստահ ըլլալ այն բաներուն՝ որոնց կը յուսանք, եւ համոզուած ըլլալ ամէն բաներուն՝ որոնք չեն երեւիր» (Եբրայեցիս 11.1):

Հետեւաբար հաւատք կը նշանակէ վստահիլ Աստուծոյ, նոյնիսկ երբ չենք գիտնար Անոր ճանապարհները: Ինչպէս մանուկը իր ծնողքին՝ հօր ու մօր ձեռքը կը բռնէ՝ առանց գիտնալու ընդ կ'երթան, այդպէս ալ մենք Աստուծոյ ձեռքը բռնած վստահութեամբ կը քալենք իր հետ:

Ինչ է յոյսը: Յոյսը մեզի յաղթելու կամք կու տայ: Իրաքանջիւր անկումէ ետք, դարձեալ ոտքի կը կանգնեցնէ մեզ, որպէսզի վերստին սկսինք: Մէկ խօսքով խաւարին մէջ վառուող ճրագ է: Յոյսը կը վստահեցնէ մեզի, թէ Աստուած մեզի հետ է մեր փորձութիւններուն մէջ: Պօղոս առաքեալ կ'ըսէ. «Նեղութիւնները մեզի համբերութիւն կուտան, համբերութիւնը՝ տոկունութիւն, տոկունութիւն՝ յոյս, իսկ յոյսը երբեք ամօթով չի ձգեր, որովհետեւ Աստուծոյ սէրը տեղ գտած է մեր սրտերուն մէջ՝ մեզի տրուած Սուրբ Հոգիին միջոցով» (Հռոմայեցիս 5.3-5):

Այսօր շատ մը մարդիկ ծանր մտահոգութիւններով կ'ապրին: Ոմանք հիւանդութեան դէմ կը պայքարին, ուրիշներ՝ ընտանեկան դժուարութիւններու կը հանդիպին, գործազրկութեան, եւ կամ ապագայի անորոշութեան մէջ կը տուայտին: Մեր երիտասարդներէն շատեր իրենց արժէքը կը չափեն ուրիշներու յաջողութիւններով եւ ընկերային ցանցերու վրայ ստացած գնահատանքով: Անոնք արտաքինապէս ժպտուն կրնան երեւիլ, բայց ներքնապէս միայնակ եւ անյոյս ըլլալ: Երբ բժիշկը ծանր ախտաճանաչում մը կը յայտնէ, երբ ընտանիքի մը դուռը դժբախտութեան կը փախի, երբ մեր աղօթքին պատասխանը կ'ուշանայ, յոյսը չի ձգեր որ յանձնուինք: Ան կը սպասէ՝ վստահելով Աստուծոյ խոստումին: Այո՛, այդպիսի պահերուն է որ յոյսը կուգայ մեզի ըսելու՝ դուն մինակ չես, դուն Աստուծոյ սիրելի զաւակն ես:

Առանց յոյսի՝ խաչը միայն տառապանքի նշան է: Յոյսով՝ խաչը զօրութեան, պահպանութեան, սիրոյ ու նուիրումի ու միաժամանակ յարութեան ճանապարհ կը դառնայ:

Ինչ է սէրը: Սէրը Աստուծոյ պարգեւն է: Սէրը հաւատքին ճշմարտացիութիւնը կը յայտնէ: Ահա թէ ինչո՞ւ Պօղոս առաքեալ կ'ըսէ, թէ «այս երեքէն մեծագոյնը սէրն է»: Որովհետեւ հաւատքը մեզ Աստուծոյ կը կապէ, յոյսը մեզ դէպի Աստուած կ'առաջնորդէ, իսկ սէրը մեզ արդէն Աստուծոյ տնօրինական կեանքին մասնակից կը դարձնէ: «Աստուած սէր է», կը վկայէ Յովհաննէս առաքեալ (Ա. Յովհաննէս 4.8):

Աստուծոյ սէրը մարդոց միջոցով կը փոխանցուի: Մենք չենք կրնար ճշմարտապէս ըսել, թէ կը սիրենք Աստուած, եթէ կ'արհամարհենք մեր եղբայրն ու քոյրը: Յովհաննէս առաքեալ շատ յստակ կերպով կ'ըսէ. « Այն մարդը որ կ'ըսէ՝ “Ես կը սիրեմ զԱստուած”, բայց իր եղբայրը կ'ատէ, ստախօս մըն է: Ով որ չի սիրեր իր եղբայրը՝ որ կը տեսնէ, ինչպէս կրնայ սիրել զԱստուած՝ որ չի տեսներ» (Ա. Յովհաննէս 4.20): Հետեւաբար, Աստուծոյ հանդէպ մեր սէրը կը ստուգուի մարդոց հանդէպ մեր վերաբերումով:

Մէկ խօսքով, սէրը միայն զգացում չէ: Զգացումները կրնան փոխուիլ, սակայն ճշմարիտ սէրը ուխտ է, զոհողութիւն եւ ծառայութիւն է: Սէրը համբերել, լսել, ներել եւ ուրիշին բեռը կրել կը սորվեցնէ:

Սուրբ Ներսէս Շնորհալիի աղօթքին մէջ կը կարդանք.«Սէր անուն Յիսուս, Սիրով քով ճմլեա Սիրտ իմ քարեղէն»: Որքան խորունկ աղօթք է: Մարդուն մեծագոյն դժբախտութիւնը միշտ նիւթական աղքատութիւնը չէ. երբեմն անոր քարացած սիրտն է: Քարացած սիրտը կը տեսնէ ուրիշին ցաւը, բայց անտարբեր կը մնայ: Կը լսէ օգնութեան կանչը, բայց իր հանգիստը չխանգարելու համար հեռու կը մնայ: Քրիստոսի սէրը այդ քարեղէն սիրտը կը ճմլէ եւ զայն կենդանի ու կառուցող սրտի կը վերածէ:

Սիրելիներ, այսօր մեր աշխարհը հաւատքի, յոյսի եւ սիրոյ կարիքը ունի: Ինչ օգուտ, եթէ հազարաւոր «բարեկամներ» ունինք ընկերային ցանցերու վրայ, բայց մեր դրացիին աշանձնութիւնն ու դժուարութիւնը չենք նկատեր: Ինչ օգուտ, եթէ ամէն վայրկեան հաղորդակցութեան միջոց ունինք, բայց մեր ընտանիքին մէջ այլեւս իրարու չենք լսեր: Ինչ օգուտ, եթէ Աստուծոյ անունը մեր շրթներուն վրայ է, բայց մեր սիրտը փակ է կարօտեալին առջեւ: Հաւատքը առանց գործի կը մեռնի: Յոյսը առանց համբերութեան կը տկարանայ: Սէրը առանց զոհողութեան կը վերածուի դատարկ խօսքի:

Սակայն երբ հաւատքը կը լուսաւորէ մեր խաւարացած միտքը, յոյսը կը զօրացնէ մեր տկարացած կամքը, իսկ սէրը կը շարժէ մեր անգործ ձեռքերը, այն ատեն մեր կեանքը կը դառնայ Աստուծոյ ներկայութեան եւ օրհնութեան կենդանի վկայութիւն:

Եկէ՛ք միասնաբար աղօթենք, որ Աստուած մեզի շնորհէ ճշմարիտ հաւատք՝ Իրեն վստահելու, յոյս՝ փորձութիւններուն մէջ չընկրկելու, եւ սէր՝ մեր նմանին մէջ Իր պատկերը տեսնելու համար:

Եկէ՛ք ամէնօրեայ մեր կեանքին մէջ միշտ յիշենք Պօղոս առաքեալի անժամանցելի խօսքը. «Ուրեմն, միակ կարեւոր բաներն են՝ հաւատքը, յոյսը եւ սէրը. իսկ երեքէն մեծագոյնը՝ սէրն է» (Ա. Կորնթացիս 13.13):

ԲԱՐԳԷՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Սեպտեմբեր ամսուն մեր Եկեղեցին կը տօնէ Սուրբ Խաչին նուիրուած երկու մեծ տօներ՝ Սուրբ Խաչի Վերացումը եւ Վարագայ Սուրբ Խաչը:

Հին Ուխտին մէջ խաչը անէծքի եւ անարգանքի նշան էր. «անիծուած է ան, որ փայտէն կախուած է», կ'ըսէ Երկրորդումն Օրինաց գիրքը (Բ. Օր 21:23): Սակայն Քրիստոսի Խաչելութեամբ ամէն բան փոխուեցաւ: Ան, Խաչին վրայ մեռաւ, Իր սուրբ արիւնով սրբագործեց խաչափայտը եւ զայն անարգանքի նշանէն վերածեց փրկութեան նշանի, մահուան գործիքէն՝ կեանքի ճանապարհի, իսկ պարտութեան նշանէն՝ յաղթանակի:

Քրիստոս խաչուեցաւ, թաղուեցաւ, բայց երրորդ օրը յարութիւն առաւ: Յաղթելով մահուան, մեր առջեւ յաւիտենական կեանքի ճանապարհը բացաւ: Այդ պատճառով Սուրբ Կիրեղ Երուսաղէմացի կ'ըսէ. «Կը դաւանիմ Խաչը, որովհետեւ գիտեմ յարութիւնը»:

Սիրելի՛ ընթերցողներ, Խաչը մեզի համար սոսկ զարդարանք մը չէ, որ կը կրենք մեր վզին կամ կը տեսնենք մեր տուներուն մէջ: Խաչը պէտք է ըլլայ մեր սրտերուն եւ հոգիներուն մէջ, իսկ Խաչեալ Քրիստոս՝ մեր կեանքին կեդրոնը:

Պօղոս Առաքեալ կ'ըսէ. «Քաւ լիցի, որ մեր Տիրոջ Յիսուս Քրիստոսի խաչէն զատ ուրիշ բանով պարծենամ» (Գղ 6:14):

Ուրեմն երբեք չամչանք Խաչէն եւ Խաչեալէն: Խաչը կրենք հաւատքով, Խաչով զօրանանք, Խաչեալին անունը փառաւորենք եւ Իր խօսքով առաջնորդուինք, որովհետեւ Խաչը մեր յոյսի, սիրոյ, փրկութեան ու յաղթանակի նշանն է:

Խաչը թող ըլլայ մեր ճանապարհը, իսկ Խաչեալ Քրիստոս՝ մեր ճանապարհի առաջնորդը:

Հայր Յակոբ

ՍԱՂՄՈՍ ԹԻԻ 14

Տէր, եղիցին Կամք քո...

Դուն գիտես միայն իրաամբ եւ արդարօրէն չափել արարածներուդ կատրածները, եւ ըստ այնմ հատուցել անոնց: Քու խորհուրդներդ եւ ուղիներդ ծածկեալ են, Տէր, եւ ոչ ոք կրնայ յաւակնիլ ու ըսել, թէ անոնք իրեն համար բացայայտ են: Տէր, եղիցին Կամք քո, սակայն ողորմութեամբդ նայէ մեր յանցանքներուն եւ մեղքերուն, եւ սորվեցուր մեզի ուղղել մեր ընթացքը ճանապարհիդ մէջ, որ միաժամանակ ճշմարտութիւնն է եւ Կեանքը: Մեզ փրկէ, որպէսզի տեսնուի, թէ դուն իրաւունքը եւ արդարութիւնը պաշտպանող միակ Աստուածն ես: Ինչպէս մարգարէ հայրապետը ըսած է, Դուն գիտես, թէ իսկապէս ինչ օգտակար է մեզի, ուստի մեզ պատրաստէ այնպէս՝ ինչպէս որ կը կամենաս. եթէ նեղութիւնը օգտակար է մեզի, ապա թող յաճախէ. եթէ փորձութիւնը օգտակար է մեզի, ապա թող բորբոքի. եթէ զոհուիլը օգտակար է մեզի, ապա թող շնորհը ըլլայ ինքնամատուցուելու: Յիշէ, Տէր, օծեալ եւ քեզի նուիրեալ ժողովուրդդ, եւ զայն կեղծատրներէն փրկէ, Անկեղծ, զայն դաւադիրներէն փրկէ, Հովանի, զայն թշնամիներէն փրկէ, Յաղթող, զայն զազանացեալներէն փրկէ, Զգաստութիւն. զայն յուսահատեցնողներէն փրկէ, Յոյս. զայն ինքնալքումէն փրկէ, Քաջութիւն. զայն խաւարէն փրկէ, Լոյս: Տէր, եղիցին Կամք քո, որպէս յերկինս եւ յերկրի:

*ԱՐՅԱԽԵԱՆ ՍԱՂՄՈՍԵՐ
Գառնիկ Ասազ Քահանայ Գոյունեան*

PRAYER FOR A FAITHFUL AND UPRIGHT WALK Psalm 119:1-8

Blessed are the undefiled in the way,
Who walk in the law of the LORD.
Blessed are they that keep his testimonies,
And that seek him with the whole heart.
They also do no iniquity:
They walk in his ways.
Thou hast commanded us
To keep thy precepts diligently.
O that my ways were directed
To keep thy statutes!
Then shall I not be ashamed,
When I have respect unto all thy commandments.
I will praise thee with uprightness of heart,
When I shall have learned thy righteous judgments.
I will keep thy statutes:
O forsake me not utterly.
a title prayer of

ՆԻԿԻՈՅ ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ՍՈՒՐԲ ԺՈՂՈՎԻ 1700-ԱՄԵԱԿ

**«Ի ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԵՌԵԼՈՑ:
Ի ԴԱՏԱՍԱՆ ՅԱԽՏԵՆԻՑ ՀՈԳԻՈՑ ԵՒ ՄԱՐՄԻՆՈՑ»:
(Բ. Բաժին)**

ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՍԱՆ ՈՂՋԵՐՈՒ ԵՒ ՄԵՌԵԱՆՆԵՐՈՒ:

ա) Մէկ է Դատաւորը՝ Քրիստոս:

Աստուածաշունչը երբեմն ընդհանուր կերպով Աստծոյ կը վերագրէ դատաստանը (Հմմտ Սղ 50.1-5, 58.11 եւայլն), եւ երբեմն կը մասնաւորէ, դատելու իշխանութիւնը ընծայելով Որդիին՝ Քրիստոսի.- «Հայրը ռեւէ մէկը չի դատեր, այլ դատելու իշխանութիւնը յանձնած է Որդիին» (Յի 5.22: Հմմտ Մտ 13.40-43, 25.31-46):

Նոր կտակարանը բազմաթիւ անգամներ կը հաստատէ, թէ Քրիստոս ինքն է Աստուծմէ սահմանուած Դատաւորը (Գրծ 10.42: Հռ 14.9-11: Ա. Կր 4.5: Բ. Տմ 4.1):

բ) Մէկ է դատաստանը, եւ ընդհանրական:

Հաւատամքը կը խօսի միակ դատաստանի մը մասին, որ կը կոչէ յաւիտենական: Այդ միակ դատաստանն է, որ կը կոչենք՝ Ընդհանրական Դատաստան: Հայաստանեայց Եկեղեցին կը մերժէ առանձնական դատաստանի տեսութիւնը: Աստուածաշունչը կը խօսի մէկ եւ միակ դատաստանի մը մասին, որ տեղի պիտի ունենայ միայն մէկ անգամ, բոլորին համար միասնաբար, Քրիստոսի երկրորդ գալուստին: Պօղոս առաքեալ կ'ըսէ, թէ Աստուած միակ օր մը սահմանած է այլ դատաստանին համար (Գրծ 17.31): Արդ, եթէ նոյն եւ միակ օրուան մէջ պիտի կատարուի բոլորին դատաստանը, անկարելի է ըսել՝ թէ իւրաքանչիւր առանձնապէս պիտի դատուի իր մահէն անմիջապէս ետք:

ԴԱՏԱՍԱՆԸ՝ ԱՏՈՒԾՈՅ ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆԸ:

Դատաստան մը ոմանց համար անհաշտելի կը թուի Աստուծոյ գերազանց բարութեան եւ արդարութեան, սիրոյն եւ քաղցրութեան հետ: Բայց նման պատկերացումը արդար չէ: Չկայ արդարութեան հասկացողութիւն մը, որ մերժէ ռեւէ արարքի արժանի հատուցումը: Ինչո՞ւ չենք կրնար ընդունիլ ռեւէ անարդարութիւն, ըլլայ մեզի դէմ գործուած, ըլլայ մարդոց կամ աշխարհին: Ասիկա մեր մէջ դրուած աստուածային զգայարանքն է, որ կը մերժէ չարը, անօրէնը, անիրաւը, վայրագը, անպատկառը, անբարոյականը, անընդունելին:

Աստուած, որ կատարեալ բարին, արդարութիւնը եւ իրաւունքն է, չի կրնար ընդունիլ ինչ որ անիրաւ է ու անարդար: Ամբողջ ներկայ ժամանակին Աստուած մեղաւորին առիթ կու տայ իր չար ճամբայէն դառնալու, բայց կը յիշեցնէ, որ կայ դատաստանի ժամանակ մը, երբ աստուածային ազդարարութիւններն ու հայրական սիրոյ կոչերը չլսող անհնազանդ մարդիկը պիտի կանգնին Աստուծոյ ատեանին դիմաց, հաշիւ տալու համար իրենց ընթացքին ու գործերուն համար: Եւ Աստուած ինք չէ՞ որ պիտի դատապարտէ զիրենք, այլ՝ իրենց սեփական խիղճը եւ իրենց սեփական գործերը պիտի ըլլան զիրենք դատապարտողը, որով ի յայտ պիտի գայ Աստուծոյ կատարեալ արդարութիւնը (ՅՀ 5.29-30):

ՀԱՏՈՒՑՈՒՄԸ՝ Ո՛Ղ ՄԻԱՅՆ ՀՈԳԻՈՎ, ԱՅԼ ՆԱԵՒ՝ ՄԱՐՄԻՆՈՎ:

«Բոլորս ալ Քրիստոսի ատեանին դիմաց պիտի կանգնինք, որպէսզի իւրաքանչիւրը իր մարմինով ընդունի հատուցումը երկրի վրայ իր կատարած բարի կամ չար գործերուն» (Բ. Կր 5.10): Ինչպէս որ մարդս միայն հոգիով չէ որ կը գործէ, այլ՝ հոգիով ու մարմինով միասնաբար, նոյնպէս ալ միայն հոգիով չէ որ պիտի ընդունի իր գործերուն հատուցումը, բարի թէ չար, այլ՝ հոգիով ու մարմինով միասնաբար: Մարմինը Աստուծոյ ստեղծագործութեան անբաժան մասն է, եւ մը փրկութիւնը միայն մարմինով ամբողջական պիտի ըլլայ: Փրկութիւն չկայ առանց մարմինի, եւ այս աշխարհի վրայ սկսած փրկութիւնը իր լրումին կը հասնի՝ ամբողջ ստեղծագործութեան ազատագրումով, որ իր մէջ կ'առնէ նաեւ մարմիններու փրկութիւնը (Հռ 8-18-24):

ՀԱՏՈՒՑՈՒՄ՝ ԸՍՏ ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐԻՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒՆ:

Յայտնութեան գիրքը այդ դատաստանը կը պատկերացնէ՝ համաձայն մարդոց գործերուն, որոնք արձանագրուած են Աստուծոյ գիրքերուն մէջ (Յյտ 20.11-15: Հմմտ Ղկ 10.20): Ըստ այնմ, արդարները պիտի ստանան իրենց պսակումը (Բ.Տմ 4.7-8), եւ մեղաւորները՝ իրենց դատապարտութիւնը. «Ահա կու գայ ժամանակը, երբ բոլոր անոնք որոնք գերեզմաններու մէջ են՝ պիտի լսեն անոր ծայնը եւ դուրս գան. ու անոնք որ բարիք գործած են՝ յարութիւն պիտի առնեն եւ ապրին, իսկ անոնք որ չարիք գործած են՝ յարութիւն պիտի առնեն եւ դատապարտուին» (ՅՀ 5.28-29):

Արդարներուն ընծայուած գերագոյն հատուցումը՝ Աստուծոյ երանական տեսութիւնն է (Ա. Յի 3.2), որ անոնց կատարեալ հաւատքին վարձատրութիւնն է: Բայց անոր վրայ պիտի գայ անելնալու այն պսակումը, որ Աստուած պիտի տայ իւրաքանչիւրին գործերուն համաձայն: Գալով մեղաւորներուն, կամ կորուստի դատապարտուածներուն, անոնց գերագոյն դատապարտութիւնը Աստուծոյ տեսութենէն ընդմիշտ զրկումն է, որ Քրիստոս իր առակներուն մէջ յաճախ կը պատկերացնէ իբրեւ «արտաքին խաւարը, ուր պիտի ըլլայ լալ եւ ակոռները կրճտել» (Մտ 8-12, 22.13):

Թէ՛ արդարներուն վերապահուած երանութիւնն ու փառքը, եւ թէ՛ մեղաւորներուն սահմանուած այս զրկանքն ու տանջանքը «յաւիտենական» են, այսինքն՝ անոնք ժամանակաւոր բնոյթ չունին, այլ՝ մնայուն եւ անվախճան են:

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ
ՍՈՒՐԲ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՀԱԻԱՏԱՄՔԻՆ
Զարեհ Արք. Ազնաւորեան
(Շարունակելի 18)

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԳԹԱՌԱՏ ՄԻՐՏԸ

«Երբ Յիսուս նաակէն դուրս ելաւ, տեսաւ մեծ բազմութիւնը, գթաց անոնց վրայ եւ հիւանդները բժշկեց» (Մտ 14.14):

Որո՞ւ սրտին չի խօսիր այս վկայութիւնը: Վկայութիւն մը, որ կը պարզէ, թէ մեր Տէրը՝ Յիսուս, գթացող սիրտ ունի: Եւ ինչպէս չգթայ մեզի, երբ մենք իր ձեռքին գործն ենք, իր սիրոյն արդիւնքն ենք, իր աչքի բիբն ենք, իր սրտի զարկն ենք:

Համարին մէջ մենք ունինք չորս բայեր, զորս պէտք է յատկանիշները դառնան Քրիստոսի բոլոր հետեւորդներուն՝ «ելաւ, տեսաւ, գթաց, եւ բժշկեց»:

Ա. «ԵԼԱԻ»: Տէրը նաակէն դուրս ելլելէ ետք միայն տեսաւ բազմութիւնը ու գթաց անոնց: Եթէ մենք դուրս չգանք մեր կեանքի նաակէն, այլ խօսքով՝ մեր անձի նեղ պարունակէն, մեր «ես»էն, մեր անձէն ու անձնականէն, չենք կրնար տեսնել ուրիշը, չենք կրնար տեսնել գթութեան կարիքը ունեցող մարդը, չենք կրնար տեսնել ուրիշին ցաւն ու նեղութիւնը: Ինքնիւր մէջ ու ինքնիւր վրայ ծածկուած ու փակուած մարդը՝ անկարող է տեսնելու շուրջը գտնուող տագնապը, վիշտը, զրկանքն ու կարօտը:

Բ. «ՏԵՍԱԻ»: Յիսուս ոչ միայն նաակէն դուրս ելաւ, այլեւ ելլելէ ետք՝ տեսաւ բազմութիւնը: «Տեսաւ» բառը ցոյց կու տայ, որ Յիսուս կը տեսնէ մարդոց ցաւերը, նեղութիւններն ու կարիքները: «Տեսաւ» բառը կը պարզէ Տիրոջ ամենաթափանց հայեացքը, ամնատեսութիւնը, ամենագիտութիւնը: Ան ամէն բան գիտէ մեր մասին: Գիտէ մեր կարիքներուն ու պակասութեանց մասին: Մենք Յիսուսի տեսնող աչքին նման աչ ունինք: Յիսուսի նման կը տեսնենք կարիքաւորները ու կ'անդրադառնամք անոնց կարիքներուն: Չի բաւեր մեր կեանքի նաակէն դուրս գալ, այլ դուրս գալէ ետք՝ պէտք է տեսնել սորվինք: Շատեր դուրս կու գան իրենց կեանքի նաակէն, իրենց անձերուն համար որոշ բաներ ապահովելէ ետք՝ վերստին իրենց նաակները կը մտնեն, առանց իրենց շուրջ նայելու եւ առանց նուազագոյն ճիգն իսկ թափելու՝ տեսնելու զրկեալն ու լքեալը եւ անոնց կարիքը:

Գ. «ԳԹԱՏ»: Յիսուս ոչ միայն դուրս ելաւ նաակէն, եւ ոչ միայն տեսաւ բազմութիւնը, այլեւ՝ գթաց անոնց: Եւ սա ցոյց կու տայ, թէ Յիսուս ոչ միայն տեսնող աչք ունի, այլեւ՝ գթացող սիրտ: Որքան կարեւոր է տեսնող աչք ունենալը, նոյնքան կարեւոր է գթացող սիրտ ունենալը: Այսօր շատ մարդիկ կան, որոնք տեսնող աչք ունին, բայց դժբախտաբար գթացող սիրտ չունին: Կը տեսնեն աղքատը, բայց չեն գթար անոր, եւ անոր համար ալ բան մը չեն ըներ անոր: Կը տեսնեն տառապողին տառապանքը, բայց որովհետեւ գթացող սիրտ չունին՝ օգնութեան ձեռք չեն երկարեր անոր:

Դ. «ԲԺՇԿԵՑ»: Յիսուս նաակէն դուրս ելաւ, տեսաւ բազմութիւնը, գթաց անոնց, ու բժշկեց անոնց հիւանդները: Յիսուս հետեւաբար, տեսնող աչք, գթացող սիրտ, եւ օգնող ձեռք ունէր: Հաւատացեալ մարդը պէտք է տեսնող աչք, գթացող սիրտ, եւ օգնող ձեռք ունենայ: Աւելի լաւ է չտեսնել՝ քան տեսնել ու չգթալ, եւ աւելի լաւ է չգթալ՝ քան գթալ ու չօգնել:

Խնդրենք Յիսուսէն, որ շնորհէ մեզի՝ իր աչքին նման անտեսուածը տեսնող աչք, իր սրտին նման գթացող սիրտ, եւ իր ձեռքին նման անօգնականին օգնող ձեռք:

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆԸ
Վաղինակ Ծ. Վրդ. Մելոյեան

ՀԱՍԿՆԱՆՔ ՄԵՐ ՊԱՏԱՐԱԳԸ

ԲՈՒՆ ՊԱՏԱՐԱԳ ԿԱՄ ՀԱՒԱՏԱՑԵԼՈՑ ՊԱՏԱՐԱԳ

ՔՐԻՍՏՈՍ ՊԱՏԱՐԱԳԵԱԼ ԲԱՇԽԻ

Նախքան ժողովուրդին հաղորդումը, կ'երգուի «Օրինեալ է Աստուած: Քրիստոս պատարագեալ բաշխի» երգը, որ 34-րդ եւ 150-րդ Սաղմոսներէն քաղուած տողերու միակցումն է՝ ժողովուրդը Աստուծոյ հետ հաղորդութեան («Ճաշակեցէք եւ տեսէք՝ զի քաղցր է Տէր») եւ օրինաբանութեան հրաւիրող:

Անցեալին այս երգը չկար, եւ անոր տեղ կ'արտասանուէր 34-րդ Սաղմոսը, որ հինէն ի վեր Քրիստոսի Մարմնին եւ Արեան ճաշակումին կապուած է: Այս երգը Անձեւացիի պատարագամատոյցին մէջ (950 թ.) չկայ, մինչ ներկայ է արդէն Լամբրոնացիի մօտ: Ասկէ կը հետեւի թէ Անձեւացիէն ետք ներմուծուած է ան:

Ներկայ երգը իր այժմեան գեղեցիկ ձեւը եւ եղանակը ստացած է 12-րդ դարուն, Ս. Ներսէս Շնորհալիի ձեռքով:

Բայց, թերեւս ճշդում մը պէտք է ընել: Անճիշդ է ըսել՝ «իր այժմեան ձեւը», որովհետեւ Լամբրոնացիի պատարագամատոյցին մէջ եղածը այսօրուան մեր եղածէն կը տարբերի, որովհետեւ այնտեղ կան նաեւ միջանկեալ շարականի վեց տուներ՝ որոնք այսօր չեն երգուիր, Միջին դարերուն ալ միշտ չեն երգուած, եւ անոնց եղանակները դժբախտաբար կորսուած են:

ՀԱՂՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Հագիւ երգը աւարտած՝ Սարկաւագը կը ձայնէ՝ «Երկիւղի եւ հաւատով յառանջ մատիք եւ սրբութեամբ հաղորդեցարիւք» (=Երկիւղածութեամբ եւ հաւատքով մօտեցէք եւ սրբութեամբ հաղորդուեցէք):

Մինչեւ 12-րդ դար Ս. Հաղորդութիւնը իր երկու տեսակներով՝ Մարմին եւ Արին, առանձին-առանձին կը տրուէր ժողովուրդին, Մարմինը պատարագիչին ձեռքէն, իսկ Արինը՝ բաժակէն: Այս դարէն սկսեալ է, որ սկիզբ առաւ Մարմինը Արեան մէջ թաթխելու սովորութիւնը եւ Արեան մէջ թաթխուած Մարմինը տալու հաւատացեալներուն:

ԳՈՀԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ

Սուրբ Հաղորդութեան ստացումով՝ Պատարագին խորհուրդը արդէն իր լրումին հասած է: Կը մնայ միայն շնորհակալութիւն կամ երախտագիտութիւն յայտնել Տիրոջ, որ մեզ արժանի ըրաւ իր Մարմինն ու Արինը ճաշակելու: Այս գոհութիւնը կ'արտայայտէ ժողովուրդ՝ «Լցաք» եւ «Գոհանամք» երգերով, իսկ պատարագիչը՝ իր լուռ աղօթքով:

Այս երկու երգերով կը փակուի Բուն Պատարագի բաժինը, եւ կը մնայ միայն Արձակումը, որ շատ կարճ է:

(Շարունակելի 15)
«ՀԱՍԿՆԱՆՔ ՄԵՐ ՊԱՏԱՐԱԳԸ»
ՍՈՒՐԲ ՊԱՏԱՐԱԳԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ,
ԿԱՌՈՅՑԸ, ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆԸ
ԶԱՐԵՀ ԱՐՔ. ԱԶՆԱԽՈՐԵԱՆ

POWER AND POWERLESSNESS

Monday, 13 April 2020

The emergence of the coronavirus pandemic reminded me of the moderator’s report that I gave to the Central Committee of the World Council of Churches in 2005, which was mainly devoted to rediscovering the church’s ministry of healing (see the full text in my book, For a Church Beyond its Walls, 2011, Antelias, pp. 122-146).

In this report I stressed the vital need of according a particular importance to the ministry of healing as an essential dimension of the church’s missionary engagement and pastoral outreach. To this effect, I proposed that the WCC Central Committee gie a renewed impetus to the theological discussion on healing and approach it through a broader interdisciplinary perspective. I also proposed that the issues and challenges regarding the interaction of spiritual and medical healing be looked at contextually and objectively. Due to the changing of agenda priorities, the healing ministry of the church had remained on the periphery of the churches’ mission and the programmatic activities of the ecumenical movement.

In Christian understanding, alienation from God is the root cause of sickness and the brokenness of life; healing, therefore, is the restoration of the wholeness of life; it is the transformation of human life and the beginning of a new life in Christ (Jn 10:10; Col 3:9-10). Christ is the new life: “I am the resurrection and the life” (Jn 11:25). In Christ, sickness is cured, and life is renewed and redeemed. This biblical perception of healing is extensively displayed in the literature of the church fathers and in the liturgy of the Orthodox Churches. In the Armenian Church, the anointing of the sick is one of its seven sacraments, and visiting the sick and saying prayers is integral to the church’s pastoral ministry.

Christians are called to seek Christ as the true healer of the world. The pandemic urges the churches to give a renewed emphasis and tangible expression to their rich spirituality, pastoral experience, and theological insights on healing. As the healing body of Christ, the Church should continue to proclaim to the world, in word and in deed, that sinful humanity and the broken creation are restored by the healing and reconciling power of Christ.

TURNING TO GOD
ARAM I

ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ԱՊԱՇԽԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԻՆՉ Է ԱՊԱՇԽԱՐՈՒԹԻՒՆԸ:

Ապաշխարութիւնը մեր գործածծ մեղքերու թողութեան համար հաստատուած խորհուրդ մըն է::

ԻՆՉ ԸՍՏԵԼ Է ԱՊԱՇԽԱՐՈՒԹԻՒՆ:

Ապաշխարութիւն կը նշանակէ ապա-աշխարհ, այսինքն՝ զղջալ եւ ինքզինք աղօթքի նուիրելով հեռանալ աշխարհիկ կեանքէն:

ՈՐՈՂՆՔ ԵՆ ԱՊԱՇԽԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ:

Ապաշխարութեան պայմանները հետեւեալներն են.-

1. Պէտք է որ Քահանային առջեւ մեր մեղքերը ամբողջութեամբ խոստովանինք,
2. Սրտով զղջանք մեր գործած մեղքերուն համար,
3. Եւ նոյն մեղքերը վերստին չգործելու հաստատ խոստում տանք:

ԻՆՉՊԷՍ ՊԵՏՔ Է ԽՈՍՏՈՎԱՆԻՔ:

Եկեղեցւոյ մէջ Քահանային առջեւ պէտք է ծուկի գանք եւ ըսենք զղջումի աղօթքը. «Մեղանչեցի ամենասուրբ Երրորդութեան՝ Հօրը, Որդիին եւ Սուրբ Հոգիին դէմ: Մեղաւոր եմ Աստուծոյ առջեւ: Բոլոր գործած մեղքերս կը խոստովանիմ Աստուծոյ առջեւ, սուրբ Աստուածածինին եւ բոլոր սուրբերուն առջեւ, ինչպէս նաեւ քու առջեւդ, հայր սուրբ: Մեղանչեցի՝ մտածումով, խօսքով ու գործով. երբեմն կամաւորաբար, երբեմն ակամայ, երբեմն գիտակցաբար եւ երբեմն անգիտակցաբար՝ մեղայ Աստուծոյ: Մեղանչեցի՝ հոգիովս եւ անոր ձգտումներով, միտքովս եւ անոր գրգիռներովը, մարմնովս եւ զգայութիւններով: Մեղանչեցի՝ հոգիիս ձգտումներով.- Խորամանկութեամբ, անզգամութեամբ, յանդգնութեամբ եւ երկչոտութեամբ, շռայլութեամբ եւ ժխտութեամբ, զեղխութեամբ եւ անիրաւութեամբ. չարահաւանութեամբ, յուսահատութեամբ եւ թերամտութեամբ մեղայ Աստուծոյ:

Մեղանչեցի՝ մտքիս չար խորհուրդներով.- Նենգութեամբ, ատելութեամբ, ծուռ նայուածքով, նախանծով եւ չար աչքով: Գիշեր ու ցերեկ վաւաշուտ ու պոռնկական խորհուրդներ ունեցալ՝ ըլլայ արուական, ըլլայ իգական, ըլլայ անասնական, ըլլայ գազանական: Երեակայութեամբ գիշութիւն ըրի եւ երագի մէջ իսկ գարշելի աղտոտութիւն ընելով՝ մեղայ Աստուծոյ: Մեղանչեցի՝ մարմնական ցանկութիւններովս.- Հեշտասիրութեամբ, թուամորթութեամբ, քնկոտ յօրանջումներով, մարմնական գրգիռներով, եւ զանազան պժգալի ախտերով: Ականջներս հեշտագին խօսքերու տուի, աչքերս՝ անամօթ նայուածքներու, սիրտս՝ անառակ ցանկութիւններու, ռունգերս՝ մեղկ բուրմունքներու, եւ բերանս՝ ցանկալից համբոյրներու: Անժուժկալութեամբ, շուայտութեամբ եւ արբեցութեամբ՝ մեղայ Աստուծոյ:

Մեղանչեցի՝ լեզուովս. - Չարախօսութեամբ, ստախօսութեամբ, սուտ երդումով, երդմնազանցութեամբ, հակառակախօսութեամբ, շողոքորթութեամբ, քսութեամբ, դատարկաբանութեամբ եւ ծաղրով, զրպարտութեամբ, պառակտիչ խօսքերով ու անէծքով: Տրտնջալով, դժգոհելով, բամբասելով եւ հայիոյելով՝ մեղայ Աստուծոյ:

Մեղանչեցի՝ ձեռքերովս.- Գողնալով, ագահելով, զրկելով, զարնելով, սպաննելով եւ քաշկոտելով, մեղայ Աստուծոյ:

Մեղանչեցի՝ շինուածքիս բոլոր մասերովը եւ մարմնիս բոլոր անդամներովը, հինգ զգայարանքներովս եւ հոգիիս վեցեակ շարժումներովը.- վերամբարձ գոռոզութեամբ տկարները ոտնահարելով, զետնաքարշ կեղծաւորութեամբ զօրաւորները շողոքորթելով, աջ ու ձախ խոտորելով, ինծմէ առաջ գտնուողներուն դէմ մեղանչելով, եւ ինծմէ ետք եկողներուն չար օրինակ դառնալով՝ մեղայ Աստուծոյ:

Տակալին, մեղանչեցի այն եօթը յանցանքներով որոնք մահացու մեղքերն են. հպարտութեամբ, նախանծով, բարկութեամբ, ծուկութեամբ, ագահութեամբ, որկրամոլութեամբ, պղծասիրութեամբ, եւ ասոնց բոլոր տեսակներովը՝ մեղայ Աստուծոյ:

Եւ դեռ՝ մեղանչեցի Աստուծոյ բոլոր պատուիրաններուն դէմ, թէ՛ յանձնառութիւններուս եւ թէ՛ հրաժարելիքներուս մէջ, որովհետեւ ո՛չ յանձն առածներս կատարեցի եւ ոչ ալ հրաժարած բաներէս հեռացայ: Օրէնքը սորվեցայ, սակայն Օրէնքի գործադրութեան մէջ ծուլացայ: Քրիստոնէութեան շարքերուն անցայ, բայց գործերովս անարժան գտնուեցայ: Չարիքը գիտնալով հանդերձ՝ կամաւորաբար շեղեցայ, եւ ես իմ կամքովս բարի գործերէն հեռացայ: Վայ ինծի, վայ ինծի, վայ ինծի, որ մէկը ըսեմ, որ մէկը խոստովանիմ, այնքան շատ են յանցանքներս, չըսուելիք են անօրէնութիւններս, աններելի են ցանքս եւ անբժշկելի են վէրքերս. մեղայ Աստուծոյ:

ԻՆՉ ՊԵՏՔ Է ԸՆԵՆՔ ԱՍԿԷ ԵՏՔ:

Պէտք է նաեւ մեր բոլոր մեղքերը առանց պահելու խոստովանինք քահանային. մանաւանդ եթէ մէկու մը հետ ոխ կամ քէն ունինք, անմիջապէս անոր հետ հաշտուիք, որպէսզի Տիրոջ պաշտօնեային միջոցաւ կարենանք արձակուիլ մեր մեղքերէն:

ԻՆՉՊԷՍ ՊԵՏՔ Է ԱՐՁԱԿՈՒՄ ԽՆԴՐԵՆՔ:

Քահանային պատուէրներն ու խրատները սիրով կատարելու խօսք տալէ ետք, պէտք է ըսենք. «Հայր Սուրբ, քեզ ունիմ հաշտութեան միջնորդ եւ բարեխօս Աստուծոյ Միածին Որդիին մօտ, որպէսզի քեզի տրուած իշխանութեամբ արձակես զիս մեղքերուս կապանքէն, կ'աղաչեմ քեզի»:

ՈՐՈՂՆՔ ԵՆ ԱՊԱՇԽԱՐՈՂ ԱՆՁԻՆ ՊԱՐՏԱՌՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ:

Ապաշխարողի մը պարտաւորութիւններն են, աղօթքը, պահքը եւ ողորմութիւնը:

ՈՐՆ Է ՆԵՐԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԵՂՔԸ:

Ներգործական կը կոչուին այն մեղքերը, որոնք մեր կամքով եւ գիտակցութեամբ գործած ենք:

ՔԱՆԻ ՏԵՍԱԿԻ ԿԸ ԲԱԺՆՈՒՄՆ ԵՆ ՆԵՐԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԵՂՔԵՐԸ:

Ներգործական մեղքերը երկու տեսակ են՝ ներելի եւ մահացու մեղքեր:

ՈՐՈՂՆՔ ԵՆ ՄԱՀԱՅՈՒ ՄԵՂՔԵՐԸ:

Մահացու մեղքերն են՝ հպարտութիւն, նախանձ, բարկութիւն, ծուկութիւն, ագահութիւն, որկրամոլութիւն եւ պղծասիրութիւնը:

ԱՅՍ ՄՈԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱԿԱՌԱԿ ԻՆՉ ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԱՆ:

Այս եօթը մոլութիւններուն դէմ կան եօթը առաքինութիւններ. եղբայրսիրութիւն, եղբութիւն, աշխատասիրութիւն, ողորմասիրութիւն, ժուժկալութիւն եւ չափաւորութիւն:

ՈՐՈՂՆՔ ԵՆ ՆԵՐԵԼԻ ՄԵՂՔԵՐԸ:

Ներելի կ'ըսուին այն մեղքերը, որոնք անգիտակցաբար կամ ակամայ կը գործուին:

ՈՍԿԵՂԷՆ ՀԱՄԱՐ

«Երբ կը խմենք օրինութեան այն բաժակէն՝ որ Տիրոջ Ընթրիքի յիշատակին կ'օրհնենք, միթէ Քրիստոսի արեան հաղորդուած չնք ըլլար: Եւ երբ կը ճաշակենք այն հացէն՝ որ կը բեկանենք, միթէ Քրիստոսի մարմինին հաղորդուած չնք ըլլար: Մենք բոլորս մէկ հաց, մէկ մարմին ենք, որովհետեւ նոյն եւ միակ հացէն կը ճաշակենք»:

Ա. Կորնթացիս 10.16-17

“The cup of blessing which we bless, is it not the communion of the blood of Christ? The bread which we break, is it not the communion of the body of Christ? For we being many are one bread, and one body: for we are all partakers of that one bread.”

1 Co

THE BOOK OF DANIEL

WRITTEN: POSSIBLY BETWEEN 200 AND 150BC
(WITH SOME LATER ADDITIONS)

WHAT YOU NEED TO KNOW:

Daniel was a teenager carried off into exile by the Babylonians. This was the darkest period in Israel's history. At that time, if a nation was conquered, its neighbours would take it as a sign that the nation's gods were weak. However, in Daniel we see a God who is still mightily at work, even with his people in exile. The book is in two parts. The first is an account of Daniel's life in Babylon, including well-known stories such as Shadrach, Meshach and Abednego in the fiery furnace, Daniel in the lion's den, and the writing on the wall at Belshazzar's feast. The second part is full of prophetic visions. It is unclear if these visions were not simply for the Israelites at the time, but for a future we haven't yet entered into.

WHY READ IT?

Daniel was a young person living in a time of adversity, a believer in God working for a government that didn't believe in God. His story is one of resilience and strength under pressure. It is also the story of God at work even when hope seems lost, a God who is still able to perform miracles when his people are scattered. Daniel tells us that whatever the situation, God is working towards a plan, and he invites us to join him in it.

Artsakh rights body urges diplomats not to legitimize consequences of ethnic cleansing

YEREVAN — The Committee for the Protection of the Fundamental Rights of the People of Artsakh has issued an open letter to diplomats accredited in Azerbaijan, warning that official visits to Artsakh risk legitimizing the consequences of the region’s depopulation.

The committee expressed concern over recent diplomatic tours of Shushi, Gandzasar, Stepanakert and other areas, arguing that such visits create an appearance of normalcy in a region from which its indigenous Armenian population was forcibly displaced following Azerbaijan’s September 2023 military offensive.

“Diplomatic visits must not become a tool for normalizing ethnic cleansing,” the committee said, warning that participation in state-organized tours, accompanied by photographs and public statements that ignore the displacement of Armenians, risks providing Baku with international legitimacy for the new reality on the ground.

The letter also criticized visiting diplomats for failing to publicly address the fate of Armenian prisoners of war, civilians and political detainees held in Azerbaijan, as well as what it

described as politically motivated trials against them.

The committee raised particular concern over the fate of Armenian cultural and religious heritage, citing the destruction of churches in Stepanakert, the desecration of the historic Armenian cemetery in Shushi and attempts to present the centuries-old Gandzasar Monastery as “Caucasian Albanian.”

It called on diplomats to refuse participation in official tours that could legitimize the consequences of forced displacement, reject narratives that distort the Armenian identity of historic sites, and demand independent access for UNESCO, international experts and monitors.

The committee also urged diplomats to publicly condemn the destruction or alteration of Armenian heritage and to support the right of displaced Armenians to a safe, dignified and voluntary return to Artsakh in accordance with international law.

“Diplomacy requires independent judgment, historical responsibility and moral courage,” the letter said. “The international diplomatic corps cannot assist Azerbaijan in erasing the history, identity and heritage of the people of Artsakh.”

Columbia University launches minor in Armenian Studies

NEW YORK — Columbia University students can now pursue a minor in Armenian Studies, marking an important expansion of a field with a distinguished history at the University.

Offered through the Department of Middle Eastern, South Asian, and African Studies, the new minor introduces students to the history, languages, literature, art, and culture of Armenia and its diasporas. It is one of three new minors established by the department, alongside programs in Arab and Arabic Studies and South Asian Studies.

The launch comes fifty years after the Armenian Centre at Columbia was founded in 1976 with the aim of establishing Armenian Studies as a permanent part of the University’s curriculum. That effort led to the creation of the Gevork M. Avedissian Chair in Armenian History and Civilization in 1979. The new minor builds on this legacy while creating a clear academic pathway for a new generation of students.

The five-course program begins with “Introduction to Armenian Studies,” a broad survey extending from the ancient world to the present and encompassing political, artistic, and literary history. Students also study Armenian at the ele-

mentary level and select two electives in Armenian language or Armenian-related subjects.

Students who demonstrate proficiency beyond elementary Armenian may pursue more advanced language study or complete four approved electives alongside the introductory course. Intermediate and advanced Armenian courses provide opportunities to develop language skills further.

The minor also draws on Columbia’s wide-ranging courses related to Armenian history and experience. Current offerings examine such subjects as urban space and conflict in the Middle East; war, genocide, and their aftermaths; internment and incarceration; relations among Armenians, Kurds, and Turks in premodern Asia Minor; and the history and legacies of the Ottoman Empire.

Beyond the classroom, Armenian Studies at Columbia is supported by a vibrant intellectual and cultural community. MESAAS and the Armenian Center at Columbia organize lectures, conferences, and other academic programs, while the student-led Armenian Society fosters community and Armenian cultural life across the University.

Students interested in pursuing the minor should consult the department’s website.

Foreign diplomats tour occupied Artsakh as Azerbaijan whitewashes ethnic cleansing and rewrites Armenian heritage

YEREVAN — More than 150 representatives from 58 countries and nine international organizations took part in an Azerbaijani government-organized tour of occupied Artsakh on September 11–12, visiting Stepanakert, Shushi, Martakert, Karvachar and a number of Armenian cultural and religious sites.

Among the publicly identified participants were diplomats representing the United States, France, the United Kingdom, Pakistan, Indonesia, Mexico, Iran, China, Moldova and Belarus, as well as European Union Special Representative for the South Caucasus Magdalena Grono. Azerbaijan has not released a complete list of the 58 participating countries.

The delegation was accompanied by Azerbaijani presidential adviser Hikmet Hajiyev and other officials, who used the visit to showcase Baku’s reconstruction projects and its narrative of the region three years after Azerbaijan’s September 2023 military offensive forced virtually the entire Armenian population of Artsakh from its homeland.

The tour also drew criticism over Azerbaijan’s treatment of Armenian cultural heritage. At Gandzasar and Dadivank, Azerbaijani officials presented the medieval Armenian monasteries as part of the heritage of “Caucasian Albania,” while accusing Armenians themselves of altering and falsifying the monuments. Hajiyev publicly described both monasteries as belonging to ancient Albanian Christian heritage, despite their extensive Armenian inscriptions and centuries-long connection to the Armenian Apostolic Church.

The presentation reflected a broader Azerbaijani campaign to detach Armenian monuments in Artsakh from their Armenian identity. International observers have previously raised

concerns over precisely this “Caucasian Albanian” narrative and the destruction, alteration and reidentification of Armenian religious and cultural sites under Azerbaijani control.

The visit was condemned by Catholicos Aram I of the Great House of Cilicia, who has repeatedly warned against attempts to erase Artsakh’s Armenian identity and has insisted that the right of Artsakh Armenians to return, the protection of Armenian churches and cultural monuments, and the release of Armenian prisoners in Baku remain fundamental Armenian demands. Earlier this month, Aram I reiterated that Artsakh must not be treated as a closed chapter and should remain a priority on the Armenian national agenda.

The Committee for the Protection of the Fundamental Rights of the People of Artsakh also appealed to the diplomatic community not to allow official visits to become an instrument for normalizing the consequences of ethnic cleansing. Other Artsakh representatives similarly warned diplomats that visits to Stepanakert, Shushi, Gandzasar and Dadivank cannot be separated from the fate of the more than 100,000 Armenians displaced in 2023 or from the continuing erasure of Armenian heritage. One open letter urged diplomats not to allow “ethnic cleansing to be turned into a tourist route.”

Despite the scale of the visit and the Azerbaijani officials’ public attempts to rewrite the identity of some of Artsakh’s most important Armenian monuments before foreign diplomats, the Armenian government has issued no public response. As of September 14, neither Armenia’s Foreign Ministry nor other relevant state institutions had publicly addressed the visit or Azerbaijan’s claims concerning Gandzasar and Dadivank.

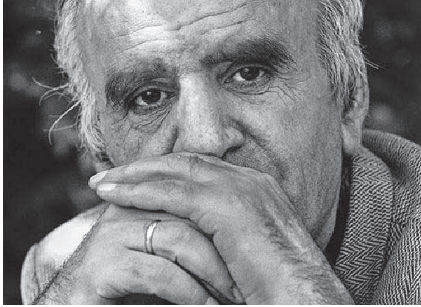
Armenian cinema master Artavazd Pelechian takes centre stage at TIFF

TORONTO — Legendary Armenian filmmaker and film theorist Artavazd Pelechian will receive a major spotlight at the 2026 Toronto International Film Festival, where five newly restored works from his influential body of cinema will be presented as part of the TIFF Classics programme.

The Pelechian Project had its North American premiere at TIFF on September 14, bringing together 4K restorations of *Land of the People* (1966), *The Beginning* (1967), *We* (1969), *The Seasons* (1975) and *The End* (1992). TIFF has described the presentation as one of the highlights of its Classics programme, which is dedicated to significant restored and rediscovered works of world cinema.

The recognition has also drawn attention from Canada’s national press. The *Globe and Mail* published a feature on Pelechian on September 8 under the headline “At TIFF, Artavazd Pelechian, ‘our most important living film artist,’ stands alone.” The article examines the remarkable influence of the Armenian director, despite a filmography consisting of only 13 short and mid-length works made between 1964 and 2020.

The *Globe* feature cites internationally acclaimed Canadian-Armenian filmmaker Atom Egoyan, who describes Pelechian as “our most important living film artist today,” emphasizing both the cinematic

Artavazd Pelechian

innovation of his work and its importance as a record of Armenian life and history.

Born in Leninakan — present-day Gyumri — in 1938, Pelechian emerged from the Soviet documentary tradition but developed a cinematic language distinctly his own. He became particularly renowned for his theory of “distance montage,” in which images separated from one another in a film interact through repetition, rhythm and sound, rather than deriving their meaning principally from consecutive cuts. The technique gives Pelechian’s films an often musical and poetic structure and established him as one of experimental cinema’s most influential theorists.

Among his best-known works is *We*, a meditation on the Armenian people, collective memory and the Armenian Genocide, while *The Seasons* portrays the lives of Armenian villagers and their often dramatic relationship with the natural world. Cannes described Pelechian’s cinema as occupy-

ing the space between documentary and fiction, exploring humanity, nature and collective memory beyond conventional narrative filmmaking.

The restorations form part of a broader international effort to preserve and reintroduce Pelechian’s films to contemporary audiences. The restoration initiative was launched by Coproduction Office in partnership with Bologna’s renowned Cineteca di Bologna, with work carried out under Pelechian’s supervision. A version of the Pelechian Project was presented earlier this year at the prestigious Cannes Classics programme, where Pelechian himself attended the screening.

TIFF’s presentation gives North American audiences a rare opportunity to encounter on the big screen the work of an Armenian filmmaker whose relatively small body of films has left an outsized mark on international cinema.

The 51st Toronto International Film Festival runs from September 10 to 20, 2026.

A Mari Usque Ad Mare

GOVERNMENT OF CANADA EXTENDS FEDERAL FUEL TAX RELIEF

In a recent press declaration made by Sean Casey, Parliamentary Secretary to the Minister of Veterans Affairs and Associate Minister of National Defence and MP for Charlottetown, the extension of temporary federal fuel excise tax relief was announced. The suspension of the tax on gasoline, diesel, and aviation fuels has been extended until January 31, 2027, with a 50 percent reduced tax rate applied from February 1st through March 31, 2027. This initiative is designed to reduce rising economic pressures and lower everyday costs for Canadian families, truckers, and key business sectors.

“We know that affordability is the single most pressing issue for far too many Canadians. That’s why our government is focused on helping Canadians keep more of their hard-earned money. The extension of the pause on the federal fuel tax will provide a boost to household budgets as Canadians feel the effects of global economic uncertainty,” said Mr Casey.

“With many families still feeling the pressure of higher costs, we’re extending the federal fuel tax suspension to keep more money in Canadians’ pockets. This will provide meaningful relief for families and businesses and help make everyday life more affordable,” said François-Philippe Champagne, Minister of Finance and National Revenue.

GOVERNMENT OF CANADA INVESTS IN YOUTH CRIME PREVENTION IN EDMONTON

In a recent press declaration made by Sean Fraser, Minister of Justice and Attorney General of Canada, federal funding of \$2.2-million was announced for REACH Edmonton Council for Safe Communities. This financial support, distributed through the Crime Prevention Action Fund, is designed to back a targeted youth crime prevention project. The initiative combines early intervention strategies and comprehensive community support to reduce violence, gang involvement, and high-risk behaviours among Indigenous youth, radicalized youth, and individuals with previous criminal justice system contact.

“Every young person deserves the opportunity to thrive. Through this investment in REACH Edmonton, we are helping youth access positive mentorship, develop important life skills, and strengthen their connections to their communities. By creating pathways to support and opportunity, we are helping build safer neighbourhoods and brighter futures. Investments in long-term prevention, such as housing, mental health supports, and youth programs like this one, are essential to building a safer, stronger Canada,” said Minister Fraser.

“This funding will allow REACH Edmonton and our community partners to deliver an innovative and holistic approach that combines non-contact boxing and physical activity with life-skills development, trauma-informed support and access to specialized services. Through Empire Fighting Chance: The Guardians of Tomorrow, young people will have opportunities to build confidence, strengthen healthy relationships and coping skills, and make positive choices that support safer, healthier futures,” said Jan Fox, Executive Director of REACH Edmonton Council for Safe Communities.

GOVERNMENT OF CANADA INVESTS TO ADVANCE INDOOR AGRICULTURAL TECHNOLOGY

In a recent press declaration made by Heath MacDonald, Minister of Agriculture and Agri-Food, new federal funding of up to \$894,673 was announced for SmartGRO Bioengineering Inc. This investment, will be provided through the Agricultural Clean Technology Program, and aims to develop and test highly energy-efficient lighting technology for Canada’s indoor agriculture sector. The Calgary-based startup is developing a unique system utilizing ultra-fast pulsing LED lights integrated with plant sensors and artificial intelligence. This technology dynamically adjusts lighting based on real-time plant data, potentially reducing electricity consumption by up to 80 percent.

“Canadian agri-businesses are leading the way in creating innovative solutions to reduce emissions and build a more resilient agricultural sector. With support from the ACT – Research and Innovation Stream, SmartGRO can develop new technology that has the potential to help Canadian farmers grow more food while using less electricity. By making indoor agriculture more efficient and sustainable, this innovation can help reduce costs and environmental impacts, while strengthening year-round food production across Canada,” said Minister MacDonald.

“Canada has the talent and technology to lead the next generation of controlled-environment agriculture. This support from Agriculture and Agri-Food Canada will help SmartGRO validate at commercial scale a patent-pending, Canadian-developed lighting and intelligent control platform designed to help growers produce more food, year-round, using dramatically less electricity,” said Jared Wolfe, Co-Founder and Chief Executive Officer, SmartGRO Bioengineering Inc.

ISHKHAN GHAZARIAN
Local Journalism Initiative Reporter

Students in Armenia ranked lowest in region, according to Global Education Survey

YEREVAN—The latest global assessment conducted by the Organization for Economic Cooperation and Development has found that 15-year-old students in Armenia scored below the international average in mathematics, science and reading, ranking behind other countries in the region.

The findings published in the OECD’s latest Program for International Student Assessment—or PISA—survey underscored concerns about functional literacy among many in Armenia and raised questions about the so-called “educational reforms” introduced and touted by Prime Minister Nikol Pashinyan’s government.

The 2025 survey, in which Armenia participated for the first time, assessed about 760,000 15-year-old students in 91 countries and economies.

According to the results, only about one percent of students in Armenia achieved top performance levels in mathematics, while almost no students reached the highest levels in science and reading. Armenia ranked below other countries in the region, including Georgia, Azerbaijan and Turkey, in all three subjects.

Students in Armenia also trailed Uzbekistan, Moldova, Romania and Kazakhstan, outperforming among post-Soviet states only Kyrgyzstan.

The OECD said that 28 percent of Armenian students achieved at least the baseline

level of proficiency in mathematics and science, compared with OECD averages of 65 percent and 74 percent, respectively.

The figure for Armenia stood at 19 percent, far below the OECD average of 67 percent, with almost no students scoring at a level where it is believed that students can “comprehend lengthy texts, deal with concepts that are abstract or counter intuitive, and establish distinctions between fact and opinion.”

In this assessment, the average score of students in Armenia who scored above the baseline proficiency level was more than twice as low as the average across participating countries.

Armenia’s Education Minister Zhanna Andreasyan downplayed the alarming results of the survey, and instead highlighted the importance of Armenia participating the PISA effort for the first time.

She also claimed that the survey results proved that so-called reforms in the education sector enacted by her ministry will place Armenia on the right track, since the students surveyed had been educated under the previous system.

Parliament member Lilit Galstyan from the opposition Armenia Alliance sounded the alarm about the OECD assessment, calling the country’s education policy a “fiasco.”

“This trend points to the repeated destabilization of the general education system guised as ‘educational reforms,’ the in-

effective management of the sector, the inability to provide systemic solutions to deep-rooted problems, and, more broadly, the failure of a critical strategic direction for the country,” Galshtyan said in a Facebook post.

She emphasized that over the last five years—from 2021 to 2025—funding for the education sector has grown rapidly. According to data from Armenia’s Finance Ministry, spending in the education sector has increased going from 149 billion drams (\$410 million) in 2021, 167 billion drams (\$459 million) in 2022, 192 billion drams (\$528 million) in 2023, 288 billion (\$790 million) in 2024 to 300 billion (\$825 million) in 2025.

“These so-called ‘educational reforms’ have served as the primary trump card for the government—and specifically the relevant ministry. The new educational standard, moreover, was presented as a competitive advantage in education,” Galstyan added.

The PISA assessment is regarded as one of the world’s leading measures of educational performance, and its findings are closely studied by governments and education experts.

Leading the PISA global rankings were four Chinese provinces (Beijing, Shanghai, Jiangsu and Zhejiang), Japan, South Korea, Singapore and Taiwan, while the United Kingdom and Estonia are also among the top performers in reading, mathematics and science.

Ascenseur Elevator
Services Inc.

PO Box 30, St-Laurent, Qc. H4L 4V4
RBQ# 1812-6474-22

www.adamselevator.ca

TEL: 514-745-4455 - FAX: 514-745-6613

**RENOVATION, REPAIRS, MAINTENANCE,
INSTALLATION OF ELEVATORS.**

Eddie, Pedro, Joyce Oughourlian

ADONIS

Marché méditerranéen

SAUVÉ - DDO - VILLE DE QUÉBEC - LAVAL OUEST - VERTU - BROSSARD - SAINTE-CATHERINE - ANJOU - LAVAL EST - GRIFFINTOWN - GATINEAU
OTTAWA - MISSISSAUGA - SCARBOROUGH - DUNDAS - LONDON

Bring Your Hearing Aids Back to Life, Before Buying New Ones

Our exclusive Rejuvenation Process gives your hearing aids a professional deep clean, recalibration, and performance tune up, so they sound like new again.

What's Included:

- ✓ Deep ultrasonic cleaning and dehumidification
- ✓ Microphone and receiver performance test
- ✓ Firmware and software updates
- ✓ New domes, filters, and tubing replacements
- ✓ Real-ear verification for precise calibration

Over time, hearing aids collect moisture, wax, and debris that can block microphones, weaken sound quality, and shorten battery life.

Our exclusive Rejuvenation Process gives your hearing aids a professional deep clean, recalibration, and performance tune-up, so they sound like new again.

Never Worn Hearing Aids Before? Not Sure Where To Start?

If your hearing is not as clear as it used to be, or you are exploring hearing aids for the first time, we offer free hearing tests to discover where your hearing is at, our team will guide you with clear, professional advice so you feel confident and supported from your very first appointment.

Visit Us Today:

Coxwell Avenue Location:
702 Coxwell Avenue, Toronto, ON M4C 3B9
Tel: 416-463-4327 (HEAR)

Parkway Mall Location:
85 Ellesmere Road, #29 Toronto, ON M1R 4B9
Tel: 416-754-4327 (HEAR)

Contact Us:

hello@hearingaidsource.ca
www.hearingaidsource.ca

Your Hearing Health Matters.

Take the first step towards better hearing. Schedule your free hearing test and no-obligation trial today. Call 416-754-4327 to book an appointment.

Rediscover the joy of hearing with Hearing Aid Source – where advanced technology meets compassionate care.

hearing aid source
hearing instrument specialists

HYBRID. POWERFUL. LUXURIOUS.
2025 NX 350H

Image shown for illustration only.

LEXUS | LEXUS GABRIEL ST-LAURENT

Starting from \$59,785*

3303, ch. de la Côte-de-Liesse, Saint-Laurent, QC H4N 3C2
514 747-7777, lexusgabrielstlaurent.ca

* Vehicle price reflects Manufacturer's Suggested Retail Price (MSRP) in Canadian dollars and includes delivery and destination charge of \$2,205.00, A/C charge of \$100.00, tire levy of \$22.50 and, if leased or financed - applicable RDPRM fee of up to \$48.40 and PPSA service fee of up to \$4.00 (varies by lease/loan/term/province), the luxury surcharge (if, and where applicable) that your selling dealer may apply to the final negotiated vehicle price, and dealer fees of up to \$695.00. GST, QST, insurance, and license are not included. Conditions apply. Contact Lexus Gabriel St-Laurent for more information.

«ԲԱՍՏՐՄԱՃԵԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ»-ի ԿՐԹԱԹՈՇԱԿ

PASDERMAJIAN FOUNDATION SCHOLARSHIP FONDATION PASDERMAJIAN BOURSE D'ÉTUDES

«Բաստրմաճեան Հիմնադրամ»-ի 2026-2027 ուսումնական տարեշրջանի
համալսարանական կրթաթոշակի դիմումագրերը
պիտի ընդունուին մինչեւ՝ 1 Նոյեմբեր 2026

Թեկնածուն պարտի ըլլալ՝

- Համալսարանական ուսանող՝ Պսակաւոր, Մագիստրոս կամ Դոկտորական աստիճանի:
- Յաջող իր ուսումնական արդիւնքներուն մէջ եւ գործունեայ տեղական եւ ի մասնաւորի հայկական կազմակերպութիւններէ եւ միութիւններէ ներս:
- Շրջանաւարտ՝ Մեծն Մոնթրէալի մէջ գործող հայկական երկրորդական վարժարանէ մը: Եթէ վարժարանը այդ ուսումնական տարեշրջանի ընթացքին երկրորդական 5րդ կարգ չունի, ուրեմն տուեալ վարժարանի բարձրագոյն կարգի աշակերտները՝ շրջանաւարտ կը նկատուին:

Բարեհաճեցէ՛ք 2026-2027 տարեշրջանի դիմումագրերը պատուիրել կապուելով
հետեւեալ է-նամակի հասցէին՝ pasdermajian.scholarship@gmail.com

Նկատի պիտի առնուին միայն լրիւ ամբողջացած եւ է-նամակով ուղարկուած
դիմումագրերը, պահանջուած փաստաթուղթերով :

0 KG D’ABRICOTS, PLUS DE 1,2 MILLION DE TÉLÉPHONES: QU’EST-CE QUI A CHANGÉ DANS LE COMMERCE ARMÉNO-RUSSE?

EREVAN—Au cours des sept premiers mois de cette année, les exportations de l’Arménie vers la Russie ont représenté au total environ 1,44 milliard de dollars.

Dans un contexte marqué par les restrictions économiques imposées par la Russie, les exportations ont diminué de plus de 125 millions de dollars, soit 8 %, par rapport à la même période de 2025. Durant les sept premiers mois de l’année, la Russie a représenté 35,6 % de l’ensemble des exportations arméniennes.

Les statistiques officielles montrent que, malgré les interdictions frappant l’importation de diverses marchandises arméniennes, la Russie demeure le premier partenaire commercial de l’Arménie.

«Même si, aujourd’hui, dans une heure, le marché russe s’ouvrait à 100 %, nous continuerions malgré tout à déployer des efforts supplémentaires en faveur de la diversification, afin de nous prémunir une fois pour toutes contre ce type de situations», a déclaré le Premier ministre Nikol Pachinian.

Le Comité des recettes de l’État a également publié les statistiques douanières du premier semestre de cette année. Les données permettent de mesurer précisément la baisse des exportations selon les différentes catégories de produits. Les conséquences des restrictions économiques russes peuvent désormais être chiffrées.

Commençons par les légumes. Les exportations de tomates vers la Russie ont diminué de plus de 7 millions de dollars au premier semestre, soit une baisse de près de 45 %. Les exportations d’oignons et d’ail, par exemple, se sont pratiquement effondrées : contre environ 283 000 dollars au premier semestre 2025, elles n’ont représenté cette année que 2 000 dollars.

«La question des volumes d’exportation est réglée, nous diversifions et nous exportons. Je peux même citer certains chiffres par pays : nous avons exporté des fleurs vers 28 pays, des fruits vers 24 pays et des légumes vers 16 pays, ce qui est également sans précédent en ce qui concerne la géographie de nos exportations», a déclaré le ministre de l’Économie, Gevorg Papoyan.

Malgré les assurances du ministre de l’Économie, les exportations de fleurs, par exemple, n’ont pas pu être entièrement diversifiées. Les

ventes à destination de la Russie ont diminué de plus de 7,5 millions de dollars, soit environ 60 %. Les exportations de fruits à coque ont reculé de près de 545 000 dollars, soit plus de 90 %. Quant aux exportations de cannelle et de cannellier, elles affichent désormais zéro.

Les exportations d’abricots et autres fruits à noyau ont totalement disparu: contre environ 23 millions de dollars au premier semestre 2025, elles sont tombées à zéro dollar cette année. Les exportations de confitures de fruits et de baies ont diminué de près de 8,4 millions de dollars, soit plus de 86 %.

Après l’interdiction imposée par la Russie, les exportations de poisson se sont elles aussi pratiquement effondrées: en juin, elles n’ont représenté que 2 510 dollars, contre 3 millions de dollars un an auparavant.

Pour faire face aux restrictions russes, la mesure la plus concrète prise jusqu’à présent par les autorités arméniennes consiste sans doute dans les subventions accordées aux exportateurs et entrepreneurs arméniens, ainsi que dans la prise en charge d’une partie de leurs frais de transport.

Cette année, cependant, la baisse des exportations vers la Russie ne concerne pas seulement les produits agricoles et carnés. Les exportations de molybdène ont diminué de plus de 8,5 millions de dollars, soit près de 65 %. Les exportations de produits textiles ont également reculé. Celles de tapis faits main ont baissé de près de 2,1 millions de dollars, soit environ 51 %, tandis que les exportations de chaussures ont diminué de plus de 9,7 millions de dollars, soit environ 50 %.

Les dernières données montrent également un phénomène paradoxal: d’un côté, la Russie impose des restrictions à l’Arménie ; de l’autre, elle continue de profiter des possibilités offertes par l’Arménie en tant que pays de réexportation.

Ainsi, au premier semestre de cette année, la réexportation de téléphones portables vers la Russie a augmenté de plus de 110 millions de dollars. Rien que depuis le début de l’année, 1 266 300 appareils ont été réexportés, pour une valeur totale d’environ 400 millions de dollars.

En définitive, près de 30 % de l’ensemble des exportations de l’Arménie vers la Russie sont désormais constituées par la réexportation de téléphones portables.

(RFE/RL)

Après avoir participé à une ‘visite guidée’ dans le Karabagh sous occupation azérie, une diplomate européenne de haut rang tente de lever de troublantes ambiguïtés lors de sa visite à Erevan

par GARO ULUBEYAN

Une diplomate de premier plan de l’union européenne, qui avait participé à une visite guidée dans le Nagorno-Karabagh sous occupation azérie organisée par le régime de Bakou pour plusieurs diplomates européens, s’est livrée à une sorte de mea culpa, ou plutôt un oral de rattrapage, le 14 septembre, lors de sa visite à Erevan, en insistant sur le fait qu’elle n’aurait pas mis en doute l’héritage culturel et religieux arménien, ou ce qu’il en reste, dans le Karabagh. Cette visite controversée avait donné lieu pourtant à de criantes ambiguïtés, tant Magdalena Grono, la représentante spéciale de l’Union européenne pour le Sud Caucase, et les autres diplomates européens participant à cette visite guidée semblaient cautionner le discours officiel développé par Bakou selon lequel les églises médiévales situées sur le territoire du Karabagh ne seraient pas arméniennes, dans le cadre d’une politique visant à effacer toute trace d’une présence deux fois millénaire des Arméniens.

Si les autorités de l’Azerbaïdjan, ont commencé leur travail en ce sens, détruisant églises et cimetières, bien des témoignages lapidaires de cette présence arménienne sont encore fort heureusement debout, qu’elles utilisent en les mettant désormais au service d’une rhétorique fallacieuse exaltant la tolérance religieuse dans ce pays très majoritairement musulman chiite; et faute de pouvoir attribuer la paternité de ce patrimoine religieux encombrant aux azéris, issus de tribus turcomanes venues d’Asie centrale lors des premières vagues d’invasion vers la Perse, le Caucase et l’Asie mineure au 11e siècle, le régime de Bakou s’emploie à les désarméniser en exhumant des fins fonds de l’Histoire l’ancienne Albanie du Caucase, présentée comme son maître d’œuvre, dont les héritiers légitimes seraient la petite et jusque là très discrète minorité chrétienne des outis, qui a bien dû accepter d’assumer cet héritage. La messe étant ainsi dite, avec ce narratif qui n’aurait dû tromper personne, et surtout pas des diplomates européens, le régime azéri avait aussi à cœur, avec cette visite guidée «promotionnelle», conduite par Hikmet Hajiyev, l’un des principaux conseillers du président azerbaïdjanais Ilham Aliiev, de présenter aux participants les perspectives de développement de cette région appelée à sortir de l’arriération à laquelle l’aurait condamnée trois décennies durant, la «République arménienne autoproclamée de l’Artsakh» qui s’y était imposée, en toute illégitimité et illégalité, jusqu’à ce que l’armée azérie lance une offensive décisive qui la vide, fin septembre 2023, de toute sa population arménienne chassée vers l’Arménie, et rétablisse l’autorité de Bakou sur un territoire «historiquement azéri».

L’aspect culturel de cette visite n’avait pourtant rien d’anecdotique et le circuit proposé aux participants rappelait ceux que les agences arméniennes proposaient à leurs touristes il y a encore cinq ans, sauf que toute référence aux arméniens était systématiquement gommée, ou plutôt remplacée, tel un palimpseste, par les différents éléments du narratif azéri. Hikmet Hajiyev avait ainsi jugé utile de conduire Magdalena Grono et les autres diplomates étrangers jusqu’à l’extrême nord de l’ex-République de l’Artsakh, que l’on visitait pour son monastère de Gandzasar datant du 13e siècle, un joyau de l’architecture médiévale arménienne, présenté bien sûr comme un legs des albanais du Caucase, que les arméniens se seraient approprié ultérieurement, en procédant à quelques aménagements, inscriptions en caractères arméniens notamment.

Hajiyev a ressorti le couplet azéri selon lequel le monastère de Gandzasar ne serait pas dû à un prince arménien mais à un seigneur local de l’Albanie du Caucase, cet ancien royaume qui pendant sa relativement courte

histoire s’étendait sur une grande partie du territoire actuel de l’Azerbaïdjan avant d’être intégré au monde politique et religieux arménien. Durant la visite des bâtiments conventionnels, qui abritent notamment un Matenadaran, ou bibliothèque de manuscrits, de conception récente, sur le modèle de celui de Erevan, mais bien plus modeste, le responsable azerbaïdjanais a pris en dérision l’histoire arménienne des lieux en exhibant des maquettes de manuscrits arméniens anciens qui y étaient conservés, dont les pages blanches ont suscité les rires de plusieurs des diplomates présents. «Une seule page [est illustrée] ... les autres sont vierges. Et tel est l’héritage chrétien [arménien] que vous pouvez constater» a déclaré le responsable azéri, moqueur.

Hajiyev s’était bien gardé de préciser que le Maténadaran de Gandzasar ne disposant pas des moyens nécessaires à la conservation de précieux et fragiles ouvrages enluminés datant de plusieurs siècles, seules des copies y étaient exposées, les originaux produits par les moines copistes locaux étant conservés pour la plupart au Maténadaran d’Erevan, dont le directeur n’a pas manqué de faire cette mise au point. Quant aux manuscrits originaux qui étaient conservés au Matenadaran de Gandzasar, ils ont été transférés pour des raisons évidentes de sécurité à celui de Erevan pendant la guerre de l’automne 2020, précise une ancienne ministre de la culture du Karabagh, Lernik Hovannessian.

Cette scène navrante a suscité l’indignation de responsables de l’opposition et de personnalités publiques en Arménie, ainsi que des activistes arméniens du Karabagh qui y sont exilés. Certains d’entre eux, outrés plus particulièrement par la présence de Grono à cette visite, l’ont accusée d’aider le régime de Bakou à occulter le nettoyage ethnique et à effacer les traces de la présence pluriséculaire des arméniens au Karabagh.

«Je ne conteste en aucun cas la présence arménienne passée et la marque significative qu’elle a laissée dans les zones du Karabagh autrefois affectées par le conflit», a déclaré Grono le lendemain à Erevan, citée par l’agence ArmenPress en ajoutant, soucieuse de rectifier le tir et de faire meilleure impression: «J’ai pu le constater par moi-même pour la première fois lors de la visite des districts de Kalbajar et Aghdara (Martakert) la semaine dernière». Merci donc au président Aliiev de le lui avoir permis — indirectement — de le savoir, mais sans doute aurait-elle pu en avoir pris connaissance de façon plus directe et exacte si la visite guidée avait été assurée par des arméniens dans le Karabagh, quelques années auparavant!

«J’ai entendu des points de vue de chaque partie, et je sais que les deux camps ont des opinions très tranchées à ce propos», a poursuivi la diplomate européenne en précisant: «Et j’ai été très heureuse aussi d’avoir l’opportunité durant ma visite cette fin de semaine de témoigner du patrimoine si important qui se trouve bel et bien au Karabagh».

Grono a tenu ces propos après une visite au musée-institut des manuscrits arméniens anciens du Matenadaran de Erevan, où l’accompagnait le vice-ministre arménien des affaires étrangères Vahan Kostanian. Elle a ainsi pu admirer entre autres les pages bien remplies de caractères arméniens et d’enluminures de manuscrits médiévaux originaux de Gandzasar dont les maquettes vierges avaient été montrées sur place et moquées par Hajiyev. Le directeur du Matenadaran, Ara Khzmalian, a indiqué au Service arménien de RFE/RL avant la visite de Grono qu’il était prêt à montrer ces originaux, dont le plus vieux date de l’an 909, à «tout diplomate ou ambassadeur qui afficherait le moindre doute quant à leur authenticité».

Démission du chef des services de sécurité de la Géorgie, en pleine instabilité gouvernementale

TBILISSI — Le chef du puissant Service de sécurité d’État géorgien a annoncé le 14 septembre sa démission après moins de cinq mois en fonctions, sur fond de crise politique prolongée dans ce pays du Caucase.

Geka Geladzé est le quatrième patron de l’institution à quitter son poste en moins de deux ans, dans un contexte de vaste renouvellement au sommet de l’État, marqué par le départ de plusieurs ministres et

les poursuites engagées contre d’anciens hauts responsables.

Dans un communiqué, M. Geladzé a indiqué avoir pris cette décision à la suite de «consultations avec l’équipe politique», sans préciser les raisons de sa démission. Il a ajouté qu’il poursuivrait ses activités au sein d’une autre administration.

Selon les analystes, cette succession de départs et de remaniements, qui touche non seulement les postes liés à la sé-

curité mais aussi des ministères clés, témoigne des divisions au sein de l’élite politique.

Depuis le printemps 2025, les ministres de l’Intérieur et des Infrastructures ont démissionné et celui de l’Economie a été remplacé, tandis que l’ancien Premier ministre Irakli Garibachvili a été condamné à cinq ans de prison pour blanchiment d’argent et que d’autres anciens hauts responsables ont été poursuivis, notamment pour corruption.

Ces départs interviennent sur fond de crise politique prolongée, alimentée par le virage pris par le parti au pouvoir, Rêve géorgien, marqué par un durcissement à l’égard de l’opposition et de la société civile ainsi que par la remise en cause de la trajectoire européenne du pays.

La décision du gouvernement géorgien, en novembre 2024, de reporter les négociations d’adhésion à l’Union européenne à 2028 avait déclenché des mani-

festations de masse, violemment réprimées par les autorités.

Bruxelles affirme que le recul démocratique du gouvernement a bloqué le processus d’adhésion de la Géorgie. Plusieurs opposants ont été emprisonnés, tandis que l’instauration d’une législation de plus en plus restrictive et des pressions exercées sur des médias indépendants et la société civile ont suscité des condamnations internationales.

(AFP)

‘VISITE GUIDÉE’ ...

suite de la page F1

Selon une déclaration du ministère arménien des affaires étrangères relative à cette visite, la représentante de l’UE s’est familiarisée avec «la riche collection de manuscrits anciens et leur histoire ainsi qu’avec les traditions et techniques de préservation, de traitement et de création de fac-similés d’anciens manuscrits destinés à être exposés dans des musées».

Grono a aussi eu un entretien séparé avec Kostanian dans les locaux du musée. Le communiqué du ministère indique que la discussion aurait porté sur ses récentes activités et sur leur «efficacité, dans le contexte de l’institutionnalisation de la paix établie entre l’Arménie et l’Azerbaïdjan», sans fournir plus de détails.

PAS DE RÉACTION À EREVAN

Ignorant les critiques et les demandes de l’opposition, le gouvernement arménien n’avait pas encore officiellement réagi aux déclarations de Hajiyev le 14 septembre. Le gouvernement arménien a de toute manière fait le choix de cesser d’accuser Bakou de profaner ou de détruire systématiquement les monuments arméniens au Karabagh dès lors que le premier ministre Nikol Pachinian a reconnu la souveraineté de l’Azerbaïdjan sur le territoire arménien rebelle en marge d’un sommet de l’UE en 2022. Les détracteurs de Pachinian affirment que cette décision encouragée par l’UE n’a fait que faciliter l’offensive azerbaïdjanaise qui s’en est suivie. Des allégations que le premier ministre et ses alliés politiques n’ont cessé bien sûr de démentir.

Dans ces conditions, il est probable que Pachinian et son équipe ne réagissent pas aux propos de Hajiev, et qu’ils gardent le silence comme pour tout ce qui concerne le Karabagh, qu’ils considèrent comme un dossier classé depuis sa reconquête par l’armée de Bakou en octobre 2023, qu’il s’agisse de ses anciens dirigeants, qui croupissent dans les geôles de Bakou depuis trois ans et pour toujours, en vertu des verdicts énoncés en début d’année après un an d’un simulacre de procès, ou du patrimoine arménien religieux ou profane, que les autorités de Bakou détruisent systématiquement quand elles ne l’intègrent pas à leur histoire fan-

tasmée et tronquée, rédigée selon des canons nationalistes que n’aurait pas désavoués Kemal Ataturk, le père de cette Turquie moderne dont les fondations reposent notamment sur le Génocide des arméniens. Si les azéris, comme les turcs, réécrivent une Histoire nationale et nationaliste dans laquelle se lit en creux, celle des arméniens, ces derniers, sous la conduite de Pachinian, voudraient oublier l’Histoire, en faire l’économie au nom d’une «Arménie réelle» qui ne se soucie guère de l’origine du patrimoine du Karabagh et du Karabagh lui-même.

Quand leurs détracteurs leur en font le reproche, les autorités arméniennes s’en défendent d’ailleurs à peine. Anna Grigorian, une responsable de l’alliance d’opposition Hayastan, les a ainsi mises au défi de réagir aux propos de Hajiyev lors de la séance de du 14 septembre du Parlement arménien. «Avez-vous l’intention d’affirmer la position selon laquelle Gandzasar est arménien?», a-t-elle demandé au président du Parlement, Ruben Rubinian, un responsable du parti Contrat civil de Pachinian. Rubinian a répondu avec un certain embarras que si les affirmations de Hajiyev «dénuées de fondement» et «pas utiles», le processus de paix arméno-azerbaïdjanais doit être mené avec «prudence» et que se prononcer sur ces sujets était «à double tranchants». Il laissait ainsi entendre que les réactions de l’Arménie pourraient se retourner contre elle, en encourageant Bakou à compromettre un processus de paix encore à finaliser, et aussi à revendiquer des droits sur le patrimoine de l’Arménie cette fois. Ce dont le régime de Bakou ne se prive d’ailleurs pas, exploitant l’angélisme des autorités de Erevan pour s’appropriant en termes à peine voilés l’histoire d’une Arménie qualifiée d’«Azerbaïdjan occidental» et prête quant à elle à sacrifier sur l’autel de la paix son passé et ses passifs dus aux voisins azéro-turcs.

Pour le gouvernement arménien, qui a multiplié les concessions depuis cinq ans face à un Azerbaïdjan vindicatif, les propos de Hajiyev ne prêtent donc pas à polémique et l’on ne s’en étonnera pas alors qu’il s’est muré dans le silence à chaque coup porté par Bakou contre les murs des édifices arméniens du Karabagh. En début d’année, Pachinian avait ostensiblement refusé de condamner la destruction de la plus grande église arménienne du Karabagh, qui avait été confirmée par des images satellite obtenues par

RFE/RL. Bakou s’était senti obligé ensuite de justifier cette démolition, en désignant la cathédrale de la Sainte Mère de Dieu de Stepanakert, dont Pachinian avait assisté à la consécration en mai 2019, comme un symbole de l’» occupation arménienne «du Karabagh. Un argument invoqué par le régime de Bakou pour justifier les multiples démolitions des édifices religieux et surtout civils construits au Karabagh durant les quelque 30 années d’existence de la République de l’Artsakh.

Mais des monuments qui lui étaient bien antérieurs ont été détruits depuis la guerre arméno-azérie du Karabagh de l’automne 2020, dont de nombreuses églises. En 2022, le gouvernement azerbaïdjanais avait ainsi annoncé des plans relatifs à la suppression des inscriptions en langue arménienne dans les lieux de culte chrétiens du Karabagh, les désignant comme des «faux» gravés ultérieurement par les arméniens. De telles inscriptions médiévales ornaient également les façades et les murs du monastère de Gandzasar. A Chouchi, désormais Choucha, que les arméniens comme les azéris considèrent comme la capitale culturelle, du Haut-Karabagh, l’armée azérie a rasé l’église de Ganatch Jam, datant du 19e siècle, presque après la prise de la ville qui signa la fin de la guerre le 8 novembre 2020. Les autorités azéries se gardent bien de signaler que les «occupants» arméniens avaient restauré les deux modestes et rustiques mosquées de Chouchi. Alors que des diplomates européens visitaient le Karabagh, une organisation américaine qui scrute les démolitions advenues sur le territoire depuis sa reconquête par Bakou diffusait des images satellites montrant clairement la démolition d’un cimetière arménien dans cette même ville de Chouchi. Si les morts ne parlent pas, les tombes, dont certains étaient des khatchkars datant de l’époque médiévale, trahissaient une présence arménienne d’autant plus gênante qu’au côtés d’arméniens, reposaient des russes et des résidents étrangers. Plutôt que de chercher d’autres origines à ce cimetière, les autorités azéries ont préféré le raser, comme celui de Djoulfa au début des années 2000 au Nakhitchevan, et comble du cynisme et de l’indécence, enterrer des conduites d’égout sur le site du cimetière. On n’ose imaginer que certains diplomates pourraient en rire...

(Armenews)

Hovsep Dadaghlian

Avocat • Lawyer

H | D

hovsepd.avocat@outlook.com

T: 514-839-3861
F: 438-818-7623

4498 Desserte Sud Autoroute 440 Ouest
Laval, Québec, H7T 2P7

STHADAD

BOULANGERIE
PÂTISSERIE

Ouvert chaque jour

1455 Blvd. Saint-Martin
Laval, Québec, H7S 1N1

+1 (450) 667-0055

Kevin Asadourian

General Manager
Directeur général
Kevin@gabriel.ca

AUTOMOBILE
GABRIEL
EST

7177 Boulevard Henri-Bourassa E, Montreal, QC H1E 7L8
T. : 514 218-7777
www.automobilegabrielest.com

Automobile Gabriel Est

KRIKOR MAROUNIAN RLU

Independent Financial Security Broker

Life Insurance • Disability & Critical Illness Insurance
Group Insurance • RRSP/TFSA/RESP
Travel/Visitor Medical Insurance

11820 General Giraud
Montreal, QC H4J 2H6

Res: (514) 332-7021
Fax: (514) 731-7499
Cell: (514) 927-2666

krikormar@gmail.com

Pâtisserie
Samadi
et fils

Tél.: 514.315.9572
5995, boul. Gouin Ouest, #102
Montréal, QC. H4J 2P8
www.patisseriesamadi.ca / zakaria@patisseriesamadi.ca

Tél.: 514.507.9573
595, boul. de la Côte-Vertu
St-Laurent, QC. H4L 1X8

VIZUALIS

optométriste

DR SHANT DONABEDIAN

Centre d'Achat Fairview • Fairview Mall
Pointe Claire

514 695 2555 • VIZUALIS.CA

Stéphane
BOYER

Maire de Laval

Seta
TOPOUZIAN

Conseillère municipale
de Renaud

514 862-1402 | s.topouzian@laval.ca

Pâtisserie
MAHROUSÉ

FONDÉE EN 1970

9705 Boulevard de l'Acadie, Montréal, QC H4N 2W2
Tél: 514.279.1629 • info@mahrouse.ca • www.mahrouse.ca

LEVON BENOHANIAN ET
HAGOP KACHICHIAN

PHARMACIENS-PROPRIÉTAIRES

3915, boul. Samson, Laval, Québec, H7W 2G1
T 450 688-4111 F 450 681-5525
Lundi au vendredi : 8 h 30 à 20 h • Samedi et dimanche : 9 h à 17 h
Infirmière (jeudi) : 8 h 30 à 15 h • LIVRAISON GRATUITE

proximlaval@gmail.com

affiliés à Proxim

F2 — HORIZON, 21-28 septembre 2026

ՈՍՏԱՅՆ

Անխաղճի թելերն այս

Ընկ. Եղուարդ Ֆրունճեանի յիշատակին

Երբ շուրջ կէս դար առաջ կ'անդրադառնայի այն երեւոյթին, թէ մեր գոյութիւնը մեծ ուստայնի մը կը նմանի ու անոր թելերը կ'առնչուին բոլոր անոնց, մօտիկ թէ հեռու, որոնց հետ կապ մը ունինք կամ ունեցած ենք, եւ թէ այդ կապերն են, որ կը հարստացնեն մեր կեանքերը, իմաստ կու տան անոնց:

Այդ կապերը կը սկսին հիւսուիլ ամենէն առաջ ընտանիքէն՝ մօրմէջ, հօրմէջ, անմիջական հարազատներէջ, ապա դպրոցէն՝ դասընկերներէջ, ուսուցիչներէջ, անկէ ետք համայնքէն՝ եկեղեցիէջ, ակումբէջ, միութենական առնչութիւններէջ, եւ այդպէս կը շարունակուին բազմաձև, խտանալ, ներառելով բարձրագոյն ուսմանդ ու ասպարէզիդ ալ ճամբով թէ պատահաբար ձեռք ձգուած ծանօթութիւններն ու մտերմութիւնները:

Այդքանով ալ չեն սահմանափակուիր անշուշտ այդ կապերը, քանի որ բոլոր ծանօթներէջ ալ անդին, գրականութիւնն ու մամուլը եւս նոր թելեր կը յառաջացնեն. կը կապուին գրական հերոսներու, գրողներու, հրապարակագիրներու, նամակակիցներու եւ շատերու, որոնց հետ հասարակաց հետաքրքրութիւններ, մտքեր կը բաժնեն:

Հիմա, գրեթէ յիսուն տարի ետք, երբ գրի կ'առնեմ այս տողերը, կ'անդրադառնամ, թէ այդ ծանօթներէջ շատ շատեր ուրիշ աշխարհ են փոխադրուած, ու կապերս Ֆիզիքական չեն այլեւս. դէմ-դիմաց՝ զրուցելու, վիճելու, պատառ մը հաց ու բաժակ մը գինի բաժնելու համար, հեռախօսով երկու բառ փոխանակելու, կարճ կամ երկար նամակ մը, թէկուզ քանի մը բառ ել-նամակ մը առաքելու համար եւ այլն: Կապերը վերացական են, անշօշափելի, ու ուստայնիս թելերը կ'երթան դէպի յիշատակներ, կեանքի դրուագներ, դէպի անմոռանալի պահեր, որ այդ անձերուն հետ ունեցած եմ: Եւ եթէ ֆիզիքական կապերը կրնան խզուիլ, կամայ-ակամայ, ապա

վերացական կապերը կը մնան անխաղճի. եթէ այդպէս՝ անխաղճի չըլլային, անոնք գոյութիւն անգամ չէին ունենար, չէին կրնար գոյութեան իրաւունք ունենալ:

Այս մտածումները ունեցայ մեր սիրելի երէց ընկերջ՝ Եղուարդին յուղարկաւորութենէն ետք մեր ունեցած մտերմիկ ընդունելութեան ՝ «Հոգեսուրճին» ընթացքին, յատկապէս տեսնելով ներկաները:

Բոլորս հոն էինք այդ անխաղճի՝ կապերուն պատճառաւ:

Հասկնալի էր, որ առաջին հերթին հոն ըլլային ընտանեկան անմիջական պարագաները, անոնցմէ շատեր հեռուներէն եկած, չա՛տ հեռուներէն, բան մը որ այնքան յօժարութեամբ կրնային յաճախ ըրած չըլլալ թերեւս իր ողջութեան, ատոր համար ալ գուցէ ափսոսալով հիմա: Բայց մնացեալները, եթէ իր անմիջական ընտանիքին մաս կազմողներ չէին, էի՛ն իր գաղափարական ընտանիքին անդամները, կուսակցական կամ ոչ, որոնք ծափահարած էին իրեն իր մարդական ելոյթներուն ատեն (վազք, կողովագնդակ, ոտնագնդակ եւ այլն), կամ օր մը, տեղ մը, գինք վայելած էին թերեւս որպէս մարդական վարիչ, Պատանեկանի կամ Երիտասարդականի վարիչ կամ դաստիարակ, միաժամանակ իր հետ անդամ էին եղած յանձնախումբի մը կամ վարչութեան մը: Նոյնիսկ ներկայ էին ոմանք, որոնք առիթով մը կրնային իրմէ յանդիմանութիւն մը ստացած ըլլալ կամ պատիժ մը՝ իրենց մէկ սայթաքումին պատճառաւ:

Սակայն հոն էին նաեւ շատեր պարզապէս յարգելով իր անձը ու իր կազմակերպական վաստակը: Իսկ այս յարգանքը ինքնին գնահատում մըն է, որուն ամեն մարդ չէ, որ կ'արժանանայ:

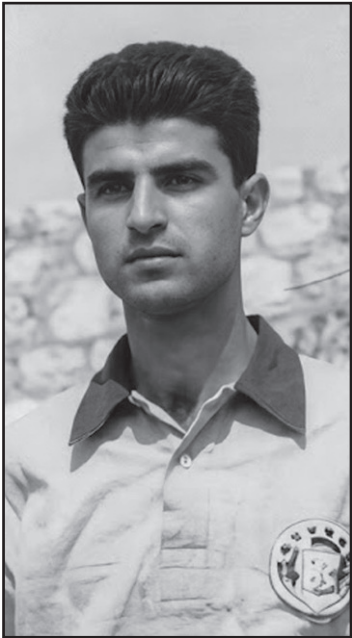
Եղուարդ ամբողջ կեանք մը շարունակաբար ծառայած էր իր շրջապատին, համայնքին ու ազգին՝ համեմատօրէն, առանց յոխորտանքի, առանց ինքզինք

պարտադրելու տպաւորութիւնը ձգելու, միշտ ընկերական մօտեցումով, առանց երբեք վիրաւորելու իր գործակիցները, ստորագրաներն ու վերագրանքներ: Ծառայած էր՝ ծառայելու իր ուխտին հաւատարիմ: Եւ՝ սիրուած:

Իսկ այդ «երթաս բարով»-ի հաւաքոյթը անգամ մը եւս եկաւ վկայելու, թէ ինչպէ՛ս ծառայութեան մէկ մեծ ընտանիք է, որ կը կազմենք: Ինչպէ՛ս՝ մեծ ու փոքր, հին ու նոր, վաստակաւոր թէ նորընծայ, կուսակցական-անկուսակցական, միութենական թէ լոկ համակիր, նոյն այդ ոգիով սնած ենք մեր ծնած օրէն ի վեր, եւ ինչպէս իրարու հանդէպ կը զգանք անփոխարինելի, անխաղճի՝ հարազատութիւն մը:

Ուրեմն, կը հաւատամ, որ ընկ. Եղուարդին կտակն ալ մեզի պիտի ըլլայ երբեք չկտրել անխաղճի թելերն այդ:

ՎՐԷԺ-ԱՐՄԷՆ

Եղուարդը՝ մարզիկ, Աղեքսանդրիա

Ձեր բոլոր ճամբորդական
Կարիքներուն համար հեռաձայնել՝
(514) 284-7676

ՅԱՏՈՒԿ ԳԻՆԵՐ ԴԷՊԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆ...

**ԼԱԻՍԳՈՅՆ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ
ՅԱՐՄԱՐԱԳՈՅՆ ԳԻՆԵՐ**

***Նոր Յացէ՛**

Voyages Haig Travel

4150 Rue Sherbrooke Ouest suite 404A, Westmount, QC H3Z 1C2

PERMIS DE QUÉBEC

Tel: + 1 514-284-7676
Email info@haigtravel.ca

Նուիրատուութիւն

Յարութ Թօփճեան իր եղբօրորդի Բաբգէն Թօփճեանին ծննդեան 50-ամեակին եւ անոր նորատիպ հրատարակութեան «Start and persevere. Like Riding a Bike» (Printed by Amazon) զոյգ առիթներով, «Հորիզոն» Մետիային կը նուիրէ \$300:

Ghadir Meat & Restaurant

T. 416-750-7404
T. 416-750-7400
1848 Lawrence Avenue E.
Scarborough, ON M1R 2Y4
E-mail: info@ghadirmeatmarket.com

METRAS
Shipping and Forwarding Inc.

Vahram Pirjanian
President

2175 Sheppard Ave. East,
Suite 215, Toronto
Ontario Canada M2J 1W8
Tel: 416-497-0377
Fax: 416-497-0783
cell: 416-574-6704
info@MetrasShipping.com
www.MetrasShipping.com

416.918.3615 CALL ME
IT'S THAT SIMPLE
AnnieVarbed@gmail.com | www.AnnieVarbedian.com

**#1 RESIDENTIAL TOP
PERFORMING PRODUCER** BUY
SELL INVEST

Sutton Group Admiral Real Inc., Brokerage
Independently Owned And Operated
Office: 416.739.7200 | Fax: 416.739.9367
1206 Centre St. Thornhill, On. L4J 3m9

ARZ fine foods
The Essence of Mediterranean Gourmet Since 1989

Website: arzfinefoods.com
Email: info@arzfinefoods.com

Scarborough Location
1909 Lawrence Ave E,
Scarborough, ON M1R 2Y6
(416) 755-5084

Mississauga Location
720 Bristol Rd W,
Mississauga, ON L5R 4A5
(905) 502-9292

Haroot Sepan

T +1 (416) 900 8626
F +1 (416) 900 8659
C +1 (416) 939 1895

haroot@araratfoods.com
www.araratfoods.com

Ararat Trading (2002) Corp
5820 Kennedy Rd Mississauga,
ON L4Z 2C3 CANADA

hearing aid source

Andre Ayvazyan HIS B.A.S

andre@HearingAidSource.ca
416 754 4327 (HEAR)

Parkway Mall, 85 Ellesmere Rd., #65, Toronto, ON, M1R 4B9

Gabriel Chahinian
Broker
647-580-5818

Gary (Giro) Chahinian
President, Broker of Record
416-258-8892

I.D.A.
Part of the *Reckitt* family of pharmacies.

Pharmacists
Sarkis Balian
Vartan Balian
Maral Abdalian Balian

Cassandra Pharmacy Inc.

2040 Victoria Park Ave.
Toronto, Ontario
M1R 1V2

Tel. : **416.449.2040**
Fax: **416.449.2048**

ANI BAKERY
ԱՆԻ ՓՈԱՊԱՆ

**Middle Eastern Pizza
Lahmajoun**

ARSEN DABBAGHIAN

25 Howden Road, Unit #2
Scarborough, Ontario M1R 3C8

Tel: 416.285.7164

Grocery Store | Bakery | Butchery | Café | Catering

NOW OPEN

Mississauga
720 Bristol Road West,
ON, L5R 4A5
(905) 502 9292

Scarborough
1909 Lawrence Ave East
ON, M1R 2Y6
(416) 755-5084

Scan Here To Check Out
Our Weekly Flyer At
www.arzfinefoods.com

Scan Here for Our
Catering Book At
www.arzfinefoods.com

For The Latest News And Deals Follow Us At:

www.arzfinefoods.com

@arzfinefoods

BMW
West Island

Vahan Vartanian
Directeur général des ventes
vahan@bmwwestisland.ca

Ohanes Bulbulian
Directeur des véhicules d'occasion
ohan@bmwwestisland.ca

2000, route Transcanadienne Sud, Dorval, QC H9P 2N4.
bmwwestisland.ca 514 914-7777

MAZDA
GABRIEL
ANJOU

Kevork Asadourian
Directeur général
kasadourian@gabriel.ca

7050, boul. Henri-Bourassa Est, Anjou, QC H1E 7K7
mazdagabrielanjou.ca 514 328-7777

GENESIS
WEST ISLAND

Chahe Sislian
Directeur des véhicules certifiés
schahe@gabriel.ca

4850, boul. Saint-Jean, Pierrefonds, QC H9H 4B2
genesiswestisland.ca 514 236-7777

HYUNDAI
GABRIEL
OUEST

Leon Gurlekian
Directeur adjoint des ventes
lgurlekian@gabriel.ca

4850, boul. Saint-Jean, Pierrefonds, QC H9H 4B2
hyundaigabrielouest.com 514 624-7777

TOYOTA GABRIEL
CENTRE-VILLE

Kevork Jamgosian
Directeur général
kjamgosian@gabriel.ca

1945, rue Sainte-Catherine Ouest, Montréal, QC H3H 0C6
toyotagabrielcentreville.ca 514 937-7777

NISSAN
GABRIEL
ANJOU

Mano Khadjadourian
Directeur général
mkhadjadourian@gabriel.ca

Rafi Pilibossian
Conseiller aux ventes - Véhicules d'occasion
rafip@gabriel.ca

7010, boul. Henri-Bourassa Est, Anjou, QC H1E 7K7
nissangabrielanjou.ca 514 324-7777